

M A K t á r

2006/11. szám

Alapította: a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Aukciós katalógussal!

Gellér Judit
Pege Aladár – egy legenda csendes távozása

3. oldal

Mikics Ádám
Egyéni átszűrődő történelem
Fotóhónap 2006

7. oldal

Somhegyi Zoltán:
Übű az Ernstben
beszélgetés
Kováts Alberttel

24. oldal

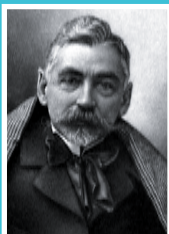
Sümege György:
A látható '56

26. oldal

Török Katalin:
Fény és árnyék

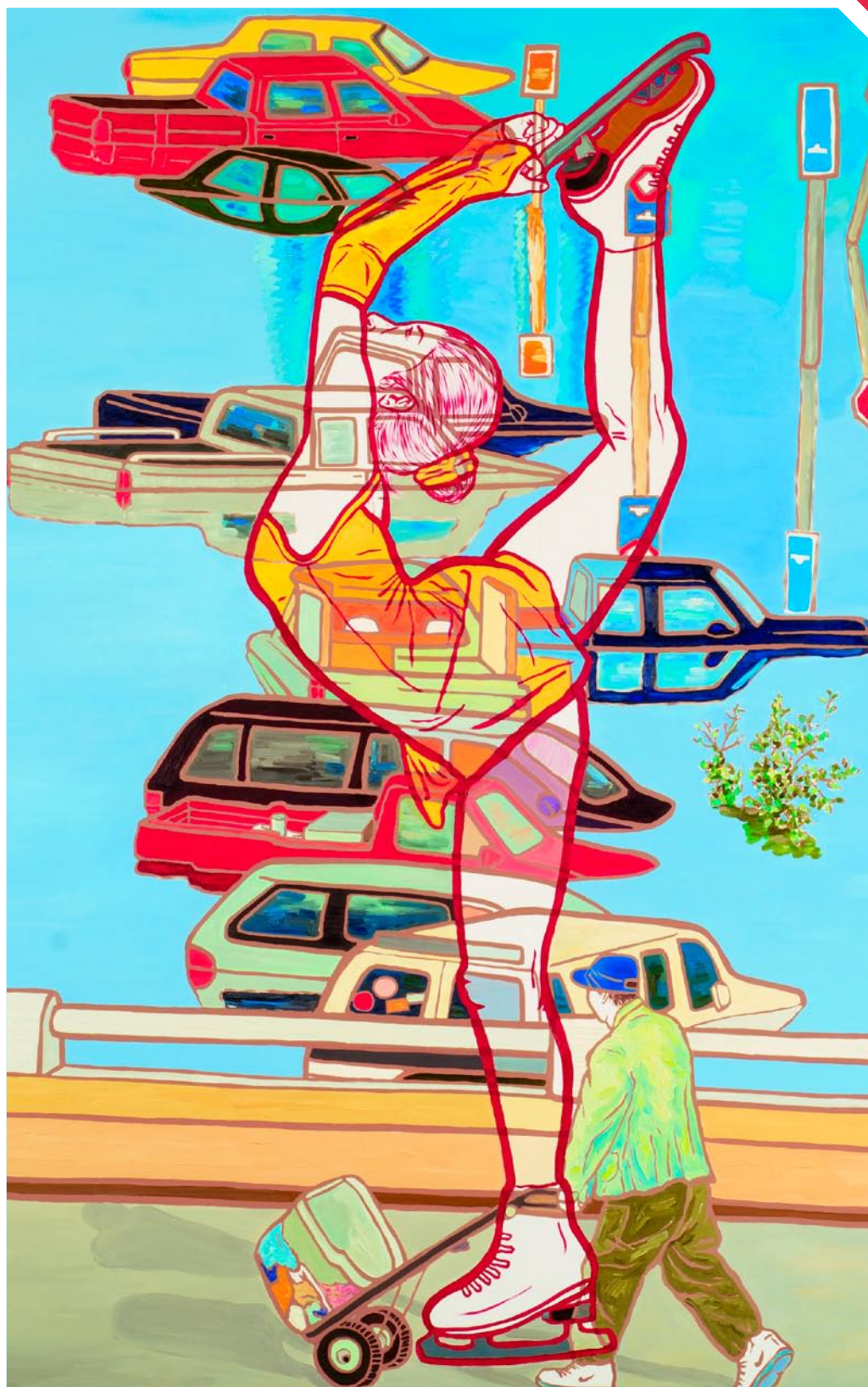
30. oldal

Karcpoétika

Ne feledjük el: a költő (akár a ritmusé, akár a dalé, akár a színé, akár a márványé) nem azon a szinten mozog, amely alatt csúszik-mászik a többi ember; a szintet a tömeg képviseli, és a költő efelett lebeg. Olvastuk-e valaha is a Bibliában, hogy az angyal gúnyolta volna az embert, amiért nincsen szárnya?

Stéphane Mallarmé

Kedves Olvasók! Tisztelt Művészek!

A Magyar Alkotóművészeti Köz-alapítvány a Millennium Center aulájában 2006. november 26-án 11 órakor „Előhívott képek II.” címmel – a nagy sikerre való tekintettel – megrendezi második műtárgyaucióját. Az alkotások megtekinthetők a Csók Galériában 2006. november 20-tól. A korábbi gyakorlathoz hasonlóan lapunk e havi számában közzé tesszük az aukció teljes katalógusát. Emiatt a lap eddig megszkott rovatszerkezete megváltozik, amiért megértésüket kérjük!

Szerkesztőség

Magyar siker Szöulban

„Vízköpők” szitanyomat, 2005., 100x70 cm.

A XIV. Nemzetközi Seoul-i Nyomatbiennálén, amelyet a Seoul Museum of Art-ban rendeztek meg ez év szeptemberében, a nemzetközi zsűri döntése alapján a Magyarországot egyedülként képviselő Kádár Katalin „Vízköpők” című alkotása díjazásban részesült.

Egy önértzet története

Hová tűnt Gelléri Andor Endre?

Gelléri Andor Endre alighanem az egyik legjobb magyar novellista volt, lassan mégis sikerül elfelejtenünk. Bár a munkás szülők munkás-író gyermekét az elmúlt félszázadban egy kicsit megfuttatta T.T.T. Aczél elvtárs és baráti köre – csakúgy, mint József Attilát, aki mégsem lett ettől rosszabb –, az 1945-ben elhunyt szerző a mai napig nem került méltó helyére az irodalomtörténetben.

Ez azért is kellemetlen, mert Gelléri elfogadottsága (el nem fogadottsága) további kérdéseket vet fel: miért azonosítja a köztudat a huszas-harmincas évek irodalmát úgy, mint a „Nyugat-korszak” nagypolgári irodalmát? Hol vannak, hova tűntek a többiek? Hogy csak kettejük említésük: hol marad a rendszerváltás utáni, pártszólalomtól megtisztított, hiteles és teljes József Attila-kép? (József Attila-ügyben a sok-sok rész tanulmány nagyon kevés.) Mikor dolgozzák fel a teljes Gelléri-életművet? Valóban csak az igen zseniális Kosztolányi, Babits, Karinthy, a nem biztos, hogy teljesen jogosan istenítt Ady, az újráfelfedezett Márai, valamint barátai és üzletfeleik határozták meg a háború előtti magyar irodalmat?

Nem. Nem csak ők. Egy korszakból az utókor természetesen kiemeli a legjobbakat, és legendát gyárt köréjük – nincs is ezzel semmi baj, de futottak mások is, csak egy másik pályán; és az bizony akkor is egy másik pálya volt, ha időről időre publikáltak a Nyugaton.

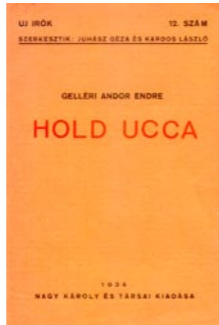
Gelléri is, József Attila is máshonnan indult, mint a többgenerációs polgárcsaládból származó „klasszikus” Nyugatosok – ennek megfelelően mást is írtak; és nagyon máshogy éltek. Mondjuk úgy: tehetségük ellenére iszonyatos nyomorban tengődtek végig a magyar irodalom aranykorát, és a nem egyszer elefántcsont-toronyba húzó nagyok mellett megmutatták a húsas-harmincas évek Magyarországnak másik valóságát: a külvárosok, a megalázottak és megszorítottak világát.

Gelléri 1906-ban született Budapesten. Apja lakatosműhelye hamar tönkrement, és az első viágháborús frontra is behívták, így az író nagyszüleihez került, akik az óbudai téglagyárban voltak kantinosok. Iskolát több-kevesebb (inkább kevesebb) sikerrel abszolválta, végül húszéves korában géplakatos és páncélszekerekészítői bizonyítványt szerzett – utóbbi érdekes döntés volt, egy helyütt meg is jegyzi, hogy ha valamire nincs szükség a gazdasági válságba sodródott országban, akkor az a páncélszekerekény.

Ekkor egy novellájával már megnyerte az Est tehetségtudató versenyét, de hiába publikálhatott itt is ott is, nem tudott kitörni a munkásléteből: hamarosan egy mosodában találta magát mint alkalmazott. (Ami azt illeti, családja nem örült a tehetségének: nagyapja egyszerűen eltűzdelte az írásait, mert minék az. A mosodás korszakból persze megint irodalom lett, de erről később.)

1928-ban, úgy tűnt, jobbra fordul a sorsa: a Nyugat leközölte a Varázsló, segíts! című novelláját, és még német ösztöndíjat is kapott – na nem komolyat, csak úgy egy-két hónapra.

Hiába: hazatérése után megint ott találta magát a semmi közepén; éveken át alkalmi munkákból élt. Halála előtt nem sokkal kezdte el írni az Egy önértzet története című, félbeszakadt önéletrajzát. Sokat megtudunk belőle erről a korszakról és az íróról, aki, miután nincs pénze villamosra, nap mint nap gyalog megy

be a belvárosba az óbudai téglagyárból és vissza (ez ma is szép kis út, és sem a villamospénzügy, sem az ország nem változott), hogy meglátogathassa barátját, aki – ahogy az önéletrajzról megtudjuk – zsinórban járt abortuszra, mert gyereket csak az tud nevelni, aki maga nem éhez. Ekkor történt, hogy Gelléri egyszerűen kiugrott az első emeletről. Hiába volt ugyanis jó pár zseniális novella a fiókjában, nem volt nyolcvan fillérje kapupénzre – az esés után pedig hosszan elmélkedett arról, hogyan is van az, hogy a „megszorítások” miatt egyre rosszabb

helyzetbe került nagyrók közben azon hóbörögnek, hogy az örszobás lakásból most három szoba plusz hallosba kell költözniük, miközben az ő vágya pusztán egy szoba-konyha lenne, spájzzal, ahová néha bebújhat írni...

Aztán, nagy nehezen mégiscsak elindult a szekér. Lehozta Kassák lapja, a Nagymosoda című „szocreál lélektani” regényét folytatásokban közölte a Magyar Hírlap, 1933-ban Szomjas inasok címmel megjelent első novelláskötete és Baumgarten-jutalmat is kapott. Hiába azonban a sikerek, Gelléri nem írt másról – pontosabban nem tudott másról írni: kegyetlen érzékenységgel térképezte fel a munkáséletet, a nyomort, az „érinthetetlenek” kasztjának mindennapjait, és ezek a mikrotörténetek nagyjából úgy rajzolják ki „Budapest-alsó” képét, mint mondjuk, ahogy Zolánál a Patkányfogóban kirajzolódik a ragyogó Párizs árnyékába dermedt külvárosi világ. Egy nagy különbség van: a pozitivistá Zola kívülről dokumentál, Gelléri viszont belülről: a „semmilyen” kis történetek erejét éppen a megéltégek adja.

Mielőtt viszont még valaki azt hinné, hogy szerzőnk kizárólag afféle dark side-novellista, akinél folyton éhen halt gyerekeket temetnek, és a füstös, piszkos nyomorban tüdőbeteg főhősök fekszenek: van a Gelléri-írásoknak egy másik vonala is. Amikor félfénylik a semminek is örülni tudó kisember mosolya, és Budapest-alsón kisüt a nap – és ez a kettősség az, amitől ezek a novellák hitelesek és emberiek.

1935-től Gellérit végre befogadja az irodalom. Az előző évben megjelent, Hold utca című kötetét már a Nyugat méltatja, még ebben az évben kijön a Kikötő (szintén elbeszélések); végre megnősülhet, sőt két gyereke is születik. 1940-ben a Villám és esti tűz című kötet még megjelenhet, de Gellérit egyre gyakrabban viszik munkaszolgálatra. 1942-ben még olvasható volt két novellája a Magyar Csillagban, többet azonban nem publikálhat. '42 telén egy ismeretlen katonatiszt felhívja, a beszélgetés után Gelléri pedig nekiül, hogy megírja a magyar irodalom egyik legfájdalmasabb és legszebb önéletrajzát – az Egy önértzet történetét. Sohasem fejezi be. Először, '44-ben Ausztriában, majd a mauthauseni koncentrációs táborba deportálták.

A felszabadítást még megérte, de a közeli amerikai befogadótáborban flekktyfuszban meghalt.

Péntek Orsofya

Furcsa dolog a jazz. Vannak, akik már az anyatejvel együtt magukba szívják. Vannak, akik sosem szeretik meg. És vannak, akikkel egy olyan ember tudta megszerettetni, akinek mindene volt a zene. Egy ember, akinek játékát az egész világ csodálta. Egy ember, aki életét a klasszikus és a jazz zenére tette fel. Egy ember, akinek arcáról sosem tűnt el a mosoly játék közben. Egy ember, aki mindig alázattal nyúlt hangszeréhez, s szeretettel fordult a közönséghez. 2006 szeptemberében elhunyt „a nagybögő Paganinije”, Pege Aladár. Hogy mi volt, „Ali bácsi” művészetének titka? A hangszer szerete, a fegyelmzett tanulás, a gyakorlás és a rendszeresség mellett a rendkívüli tehetség és akarat, ami példamutató volt sok fiatal számára.

„Olyan dallamokat játszott és olyan hangokat hozott ki hangszereiből, amelyeket sosem hallottam azelőtt. Olyan hatással volt rám Ali bácsi játéka, hogy megfogadtam, egyszer én is úgy fogok játszani a hangszeremen, mint ő. Ahányszor csak tehettem, elmentem koncertjeire, megnéztem a Tv-ben, vagy meghallgattam a rádió, hogy csodálhassam a játékát és tanulhassak. Tudtam, hogy akárhányszor látom koncerten, mindig kapok tőle valami újat. Mindig meg tudott lepni valamivel, akár egy teljes szóval, akár csak egy jól eltalált hanggal, amitől végigborsózott a hátam. Hangszeres játéka sok barátomra is hatással volt, befolyásolta a hangszerhez való kötődésüket, mert Ali bácsi játék közben olyan volt, mintha összeolvadna a hangszerével. Őszinte szeretetet láttunk közte és a hangszerre között” – meséli egyik fiatal rajongója.

Szerencsésnek mondhatók azok az emberek, akik már gyermekkorukban tudják a választ a „Mi lesz, ha nagy leszel?” kérdésre, és még szerencsésebbek azok, akik megkapják a megfelelő háttérrel ahhoz, hogy meg is tudják valósítani elképzelésüket. Tisztelet és elismerés illeti hát azokat, akik kitartóan ragaszkodnak céljaikhoz, s nem restek áldozatokat hozni azokért. Azt hiszem, közülük kerülnek ki a legbolderabb emberek. Pege Aladár nagybögős családba született, és már

Pege Aladár – Egy legenda csendes távozása

„A születési adottságoknak rettenetes szorgalommal és tanulással kell párosulniuk, különben nincs mód kiugró sikerre.”
Pege Aladár

gyermekkorában arra készült, hogy folytassa a családi hagyományt. „Nem emlékszem az első találkozásomra a nagybögővel, egyszerűen így születtem. Engem semmi más hangszer nem érdekelt. A hangszerrel tudatosan csak elég későn kezdtem ismerkedni. Apám tanácsát megértettem: tisztában voltam azzal, hogy inkább zongoráznom vagy hegedülnöm kellene. De a bögő, az más...! Tízennyéves lehettem, amikor megkezdtem rendszeres tanulmányaimat. Addig csak nézegettem, tapingtattam – de már szerettem! Apám – szorgalmas ember lévén – otthon is rengeteget gyakorolt, úgy tűnik, legfontosabb tulajdonságomat tőle örököltem: ritkán fáradok el a gyakorlásban.”

1965-től a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nagybögő tanszakán tanult. Főiskolai tanulmányai mellett már rendszeresen adott klasszikus és jazz koncerteket is az Egyetemi Színpadon és vidéken. 1957-ben írta alá első szerződését, innentől kezdve 1970-ig játszott vendégjátékokon, mellette tanult és gyakorolt rendíthetetlenül. Olyan szorgalmasan gyakorolt, hogy már a felvételi előtt el tudta játszani nagybögőn Paganini Mózes-fantáziáját. Az első nemzetközi sikert 1963-ban Bledben, a Jugoszláv Jazz Fesztiválon érte el a Magyar Jazz Trióval, mely nem sokkal később feloszlott. 1970-ben meghívást kapott a Montreux-i Jazzfesztiválra, ahol a fesztivál legjobb szolista minősítést kapta meg; zenekara, a Pege Kvartett pedig a második helyezett lett. Élete egy újabb szerencsés fordulatának tartotta, hogy felkereste Rainer Zepperitz professzort, aki Herbert von Karajan szolobögőseként játszott a Berlini Filharmonikusoknál. 3 éven keresztül volt a magántanítványa.

Hazánkban 1977-ben kiemelkedő zenei és előadóművészeti tevékenységéért Liszt Ferenc díjjal tüntették ki. A következő évtől a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán adjunktusként adta tovább a sok munkával és szorgalommal megszerzett tudását. Az 1980-as év újabb sikert hozott Pege Aladár életébe. Az indiai Bombayben, a Jazz Yatra '80 fesztiválon a kritikuskok, a

festivál vitathatatlan sztárjának” nevezték. „A koncertet követően odajöttek hozzám a Mingus Dimasty tagjai és bemutatkoztak. Aztán megkeresett Charlie Mingus özevgye, Susan Mingus. Ő is jóleső elismeréssel szót játékmontról, s egyszer csak azt mondta: arra gondol, hogy felajánlja nekem elhunyt férjének a nagybögőjét.” A világ jazz szakírói összesített szavazatai alapján 1981-ben a legjobb bögős díját nyerte el. 1982-ben New Yorkban, a Carneige Hallban Herbie Hancock együttesében vendégzólista volt a New York Cool Festival-on. Az első lemeze 1963-ban jelent meg Blues In Bled címmel, melyen az 1963-as bledi jazz fesztivál két száma hallható. A következő lemez hét évvel később 1970-ben jelent meg, mely a montreux-i fesztivál sikereit eleveníti fel. Az első klasszikus zenei nagylemeze, The Virtuoso Double Bass of Aladár Pege 1983-ban jelent meg. Az 1990-es évektől kezdve évente egy klasszikus és egy jazz zenei lemezzel rukkolt elő.

A hangszerének fantasztikus technikai ismerete és muzikalitása mellett improvizációs képességeit is elismeréssel illette a közönség. „Ez olyan, mint a tehetség, a jazzben talán azonos is a tehetséggel – velünk kell születnie. Mint minden adottságot, ezt is lehet tanulással fejleszteni, de csak annak, aki muzikálisan született. Improvizálni annyit jelent, hogy játék közben rögtönözve komponálunk.”

Sikert sikerre halmozott ez a kivételes tehetségű muzikus. Koncertezett itthon és külföldön is, 1986-ban érdemes művész lett, 1999-ben Budapestért Díjat vehetett át, 2002-ben pedig Kossuth-díjjal ismerték el. És most itt hagyott bennünket. Elment. Elment csendesen, nem szólt senkinek. Hiányozni fog nekünk a mosolya, a játéka, a tanításai. Hiányozni fog nekünk kedves Pege Aladár!

-gelléri-

Felhasználta és ajánlott irodalom:
Riskó Géza: Pege Aladár,
Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó 1985

Tanulmányok:

- 1991-1996 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Festő szak.
Mesterei: Klimó Károly és Mauer Dóra
- 1991-1995 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Intermedia szak.
Mester: Peterák Miklós
- 1996-1998 Mesterképző Magyar Képzőművészeti Főiskola
- 1993-1998 ELTE Bölcsész kar, Esztétika szak.
- 1998-1999 Akademie der Bildende Kunst Wien.
Hubert Schmalix mesterosztályán
- 2000-2003 Pécsi Tudományegyetem, Művészet Kar, DLA képzés.
Mester: Keserü Ilona
- 2000-től tanársegéd a Magyar Képzőművészeti Egyetem Festő szakán
- 2002 Diploma az ELTE bölcsész szakán

Díjak, ösztöndíjak:

- 1993 Sommerakademie für Bildende Kunst, Salzburg.
Mester: Hermann Nitsch
- 1996 Magyar Intézet, Párizs Cachan Művésztelep
- 1997 Magyar Intézet, Párizs Cachan Művésztelep
- 1998 Herder ösztöndíj
- 2000 Budapest Galéria,
Kunstverein Alte Schmiede közös ösztöndíja,
- Bécs
- 2001 Római Magyar Akadémia
- 2001 Montreuil, Párizs, Nyitott műtermek
- 2002 Strabag festészeti díj, fődíj.
- 2002 Buddy Bear Projekt, Berlin

Önálló kiállítások 2000-től:

- 2000 Gallery by Night
- 2001 Raiffeisen Bank, Budapest,
Universität Wien Grosse Festsaal
Bukaresti Magyar Intézet
- 2001 Nyitott műtermek, Montreuil, Párizs,
- 2002 Bálint Zsidó Közösségi Ház, Budapest
- 2003 Nevelők Háza, Pécs
Matáv Galéria, Budapest
Ericsson Galéria, Budapest
- 2005 Szent István Király Múzeum

Művek gyűjteményekben:

- Magyar Intézet, Párizs
- Kecskeméti Képtár
- Hypo Bank, Budapest
- Városi Képtár – Vass Gyűjtemény, Veszprém
- Universität, Wien
- Raiffeisen Bank, Budapest
- LENTOS, Neue Galerie der Stadt Linz
- Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
- Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar
- Janus Pannonius Múzeum, Pécs
- Attersee Halle
- Matáv Gyűjtemény, Budapest
- Magyar Köztársaság Brüsszeli Kirendeltsége

Zielinski Tibor

A pokolba ezt elrontottam, kávét akartam inni – 2001, ov., 100x100 cm

– nem is vagyok figurális festő. A legutolsó figurativitás a print-korszakból nőtt ki. Tehát a print és egyfajta hiperreál az, ami mostanában burjánzik. A fotóra hajazó stílus... Na, abba én nem vagyok besorolható.

Anorexia oltár

– Az egyik része, amikor hízik az ember, a másik meg mikor le van fogyva. Amikor le van fogyva, veszi a cipőket magának, gyümölcsöt eszik, meg minden. Amikor hízóban van (sovány voltál, de már búcsút mondhat nekik), akkor jön ez a habzsolás... A fogyókúra könyvekben az ilyen volt, ilyen lett... Oltár ez. A tiltást akartam. Ez nagyon nőcis... ezek a fogyókúra magazinok... ez tényleg már szinte vallás... Volt egy időszak, amikor minden barátnőm fogyókúrázott; nem lehetett másról beszélni, csak, hogy mennyit hízott, mennyit fogyott... Ez megnehezítette az életem...

Olyan hétköznapi címeim vannak, hogy mások röhögnek, mint azok a történetek, amik veled is megeshetnének, és örülsz, hogy más is átéli őket. Bárkivel előfordult, hogy azt hitte, milyen jól fogjuk érezni magunkat a tábornál, de szinte soha nem sikerül, mert a bográcsok pocskók, mert tízen

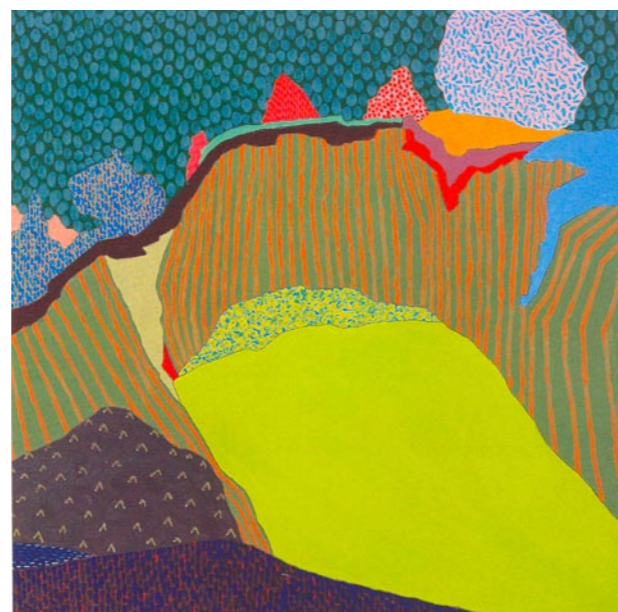
főzik az ételt, szűnyog van, hátul fázol, elől meggyulladsz... nagyon ritkán sikerül egy tábornál, és nagyon kevesen vallják be.

Püspökszilágy környéke

– A faluban van néhány parasztház, egyiket sem helyi ember lakja, pl. ezt is az én angol férjem vette meg. Van ebben szociológia. Nem értékelem, csak megállapítom, illetve próbálom beemelni a festézetembe, nem úgy nézem mint egy etnológus, hanem, hogy ilyen is a magyar falu, és az a kereszt is, konkrétan valakinek a kertjében áll. És megpróbáltam úgy lefesteni... tényleg gáz!... rendes pléhkereszt a kertjében... és úgy gondoltam, nagyon bunkó vagyok, hogy ezt adom ki. Megpróbáltam valahogy a saját nyelvemre átírni. A mi falunk tele van ilyen kis izével, ilyen kis madonnákkal, beépített Szűz Máriákkal és majd ilyeneket akarok festeni. Tehát ez nem vallásos kép, nem akartam a Jézuskát malacrózsaszínre lefesteni.

Ezzel a színhasználatlaltal meg tudok hülyíteni embereket, egy idő után ők is kezdik úgy látni, ahogy én. Ha észreveszem, hogy egy búzamezőn a pipacs és a zöld szín van együtt, akkor nem érdekel, hogy még mi van ott, számomra a búzamező e két színből álló felület. De ezt rajtam kívül senki nem látja, illetve az látja, akinek ezt elmondom. Szerintem ez nem önkényes, mások szerint az. Pl. Dr. Máriás azt írta róla, hogy „műanyag tájkép.” Sértésnek szánta. Miért ne? Ha neki az tűnik ki, nekem nem. Ő azt várja egy tájképtől, hogy szarbarna legyen, én meg nem azt várom. Nekem egy tájkép soha nem barna. Örülök, ha látom, hogy annak a fának a virága lila, és akkor nekem az a fa lila.

Zielinski Tibor

Kőfejtő 2003, ov., 100x100 cm

Házikó 2003, ov. 2 db 100x120 cm

Eszti körkép

Radák Eszter mikrokozmosza, avagy a napi bosszúságok lelepleződése

Hogyan lehet képzőművész nőről úgy írni, hogy a női művészeti szerep kérdéskörét elkerüljük (vagy legalábbis ne ezt helyezzük a középpontba)? Radák Eszter külön hangsúlyozta, ő nem feminista. Művészetének természetes összetevője a „nőies” témaválasztás, festési mód, ezt gyakran „szőkenős” címeikkel emeli ki. Az, hogy női témákat fest, számára pont annyira fontos, mint ahogy az, hogy dekonstruktivista módon gondolkodik, vagy hatással vannak rá különböző művészettörténeti stílusok és a számítógép.

Nem használ fotót, ám mindig látvány után rajzol – pontosabban, ellentmondva a fotografikus látásmódnak. A tekintet követi, körbe járja a tárgyat, ami egy bináris folyamat, miközben a legkisebb tárgyaknál is vannak perspektívaugrások. A fotó csupán egy fókuszra koncentrál. A számítógép olyasféleképpen van hatással rá, mint ahogyan a modernizmusra hatással voltak a gótikus üvegablakok, azaz képein a színes fényű, nagy színtartományú utközveti. (A számítógépen, vagy a rajzfilmeknél a TV-ben, minden hátulról kapja fényt, ezért testtelenné válik.) Eszter rafinált képalkotási technikájának alapreceptje: nem használ árnyékokat, a rajzok viszont erősen perspektivikusak, miközben nagyon „testes”, több réteggel aláfestett képeket alkot. A főrajzolt képet, mint egy kifosztott színez, a mezőket homogén színtartományokkal tölti ki. E képszerkesztési elv a bizánci mozaikokból ered.

– Témáimat a saját életem határozza meg. Az Eszti körkép egyszerű – ülök a teraszunkon, kávézok, és ezt látom. Miért ilyen csík alakú (mert lehetett volna szélesebb is)? A szemüvegem! Tehát nem csupán arról van szó, hogy én így látok élesen, hanem arról is, hogy ha egy más formájú szemüveget vagy kon-

taktlencsét hordok festés közben, akkor valószínűleg magasabb volna a kép. De erre sokkal később jöttem rá, mikor már rég készen voltam vele. Később kontaktlencsével is megnéztem; milyen furcsa...

Eszter képeinek valós alapjuk van, a többször is megjelenő fotel a nappaliban áll (igaz, képeken kicsit átszínezve). Ilyen a lerúgott szandál is és szinte minden – ezek a mindennapok csendéletei.

Amivel tudatosan játszik, az a címelebeli nőciség.

– Címet adni nagyon nehéz, általában az a probléma, hogy akaratlanul is belefut a művész olyan irodalmi utalásba, amit nem szándékozik sejtetni. Ahhoz, hogy ne legyen nem kívánt áthallás, nagyon kell ismerni az irodalmat. Ugyanakkor gyakori, hogy egyes alkotók „cím nélkül”, vagy kompozíció I., II., stb... címet adnak műveiknek; Eszter számára ez sem jó megoldás, mert azt jelenti, hogy a művész visszatartja a címadásban rejlő lehetőséget. Ha valaki ezzel menekül a címadás felelőssége alól, a közönség úgyis „elkereszteli” a művet, szimpla címet adnak neki, pl. „A cipős” stb. Egyszerűbb megoldás lenne evidens címet adni, mint pl.: „Fotel magas sarkú cipővel”, de az azért snassz, mert mindenki azt látja. Ezért azt találta ki, hogy mivel nagyon

személyesek a tárgyak, viszont sosem (illetve nagyon ritkán) fest figurát, felvállalja, hogy egója legyen ott a címben. Ezzel „bohóckodik”, egyben fintort mutat egy szerep vagy szerepjáték felé. Az, ahogy a kép meg van festve, szintén fintor, mert olyan, mintha nagyon egyszerű lenne, pedig bonyolult eszközöket alkalmaz.

Eszter már a rajzolás fázisában előre eldönti, hogy milyen színeket és aláfestéseket alkalmaz majd, hogy melyik rétegre milyen réteg kerül, a végeredmény hogy fog elkészülni. Szinte mindegyik képén perspektívaugrással találkozhatunk, a kompozíció gyakran „billig”, nagyon rafinált, mindez ugyanakkor gyerekrajzot idéz. Erre szeret rájátszani. A látszat ellenére nem tubusból fest, „agyontört” színeket alkalmaz. Ha nem egymás mellett látjuk a színeket – a színek egymásmellettsége abszolút színleléti és absztrakt képi kérdés –, tehát ha kitakarunk egy színt, másnak látjuk, mint a vásznon, a többi szín összefüggérendszerében. A színek egymást befolyásolják, amit egy helyen lilának látsz, az valójában lehet barna.

Az ELTE esztétika szakán is diplomát szerzett, egy időben elvállalta, hogy kritikákat ír, amivel néhány haragost

szerezett, aztán ráeszmélt, hogy ez nem megy, mert Magyarországon igazi kritika nincs. Rá kellett jönnie, hogy azért nem érdemes kritikát írni, mert nincs művészet-elmélet, nincs értelmezés és nincs piac.

A főiskolára Klimó Károly vette fel, mert expresszív festett absztrakt képeket. Később, mikor úgy gondolta, hogy túlságosan véletlenszerűen fest – az „expresszív csapkodások” nem mentek rosszul, de érezte, nem tudja irányítani, koncentrált fegyelmre van szüksége – átment Maurer Dórához. Közösen kitaláltak egy programot: egy képfeleleten először csak 3 színt kell használni és nagyjából geometrizáló képeket kell alkotni.

– Az egyetememen végig absztrakt, non-figuratív műveim voltak... Felfedezés volt, hogy miként lehet ábrázoló a kép. Az absztrakt előzmény – egyébként – nagyon is élő. A képsík egyben van igazából alibi, hogy van rajta forma. Alibi a térábrázolás is. Tulajdonképpen annak ellenére, hogy ikonként jelennek meg a tárgyak vagy a helyszínek, teljesen absztrakt az elkészült kép. Furcsán élttem meg, hogy a figurativitás a kilencvenes évek második felében újból trendi lett. Persze, nem ez a fajta figurativitás vált trendivé – hívjuk inkább ábrázolóknak

A lélek-szemlélődés festészete – AKIRAM (Schvarcz Mária) kiállítása

[Magyar Telekom Galeria, 2006. október 11. – november 6.]

Azt mondják, amikor az ember az önfeladás boldogságos léghajójában utazva szemlélődik, Isten derűs és félelmetlen mosolyának visszfénye jelenik meg békességes arcán. Azt mondják, amikor az ember a bensőséges magába temetkezés végeláthatatlan labirintusában bolyong, és ott semmi konkrétat nem keresve céltalanul jár-kelel és béméskodik, Isten titkos testének részeként cselekszik. Azt mondják, amikor az ember a változtatás szándéka nélkül csak úgy találmra vizsgálódik, Isten mérhetetlen szemével méri a kimeríthetetlen gazdagságú világvalóságot. Azt mondják, amikor az ember csak úgy ártatlanul s minden érdek nélkül nézelődik, s irányítatlanul hagyja működni érzékszerveit, szellemi lényé Isten mélyes pupillájának aranygyűrűjén keresztül úgy repül át, mint a gondolat, észrevétlenül. Azt mondják, amikor az ember lehunyja a szemét, ábrázata, mint belső ködarában zuhan alá egy feneketlen kútba, holott csak Isten időtlen lelkének kávéja felett levítél emelkedő tudatának anti gravitált testképe.

De amikor az ember már nemcsak szemlélődik, céltalanul jár-kelel és béméskodik, találmra vizsgálódik, és érdek nélkül nézelődik a világban, hanem az emlékezetében elraktározott és a tudatában megformált dolgokat a saját maga által teremtett „testképeiv”, szellemi termékeiv gyúrja át, s a világ részleteiből töredék egészé olvasztott kompozícióit szimbólumok és szimbolikus helyzetek sokaságává alakítja, a jelképek és jelképes helyzetek sokaságát pedig a semmire sem hasonlító elemi jelek dekoratív szöveteivé rétegesíti-vastagítja. Akkor ezek a mutatós jelszövegek akár az Isten és ember közötti közvetlen átjárhatóság és átláthatóság akadályait is válthatnak.

Hát, ekkor legyünk újra képprombolók! Nyissuk ki a vakablakokat vagy törjük át a képfalakat!

Mert ha az ember nem találja, nem látja, és nem leli a megszólítható igaz Istent, vagy nem érzi a dolgokban rejlő igaz isteni titkokat, akkor újfent keresse azokat! Keresse őket a szigorú képépítésben, mint egy ósztintén strukturálódó, monoton imában! Kutassa

azokat a szabad asszociációkban, mint egy önvallomások automatikus írásban! Vagy kérdezze őket a spontán gesztusok magával ragadó nyelvén egy önfeladott játék hevében! Mert az újra és újra megtalált (kép) igazság (is) szabaddá teszi az embert.

Egy olyan határolhatatlanul sokoldalú alkotói lelkivilágban, mint amilyen az 1948-as születési AKIRAMÉ (alias Schwarcz Máriaé) – amelyben gyermekkorától kezdve ott munkálkodott a jelenség- és létértelmezésekből fakadó állandó önkifejezési vágy, s amelyben hosszú éveken keresztül eldöntetlenül harcolt egymással ötféle művészeti ág, az írás, a zene, a tánc, az animáció és a képzőművészet –, mindig is központi helyet foglalt és foglal el a szabadság utáni vágy kérdése, és az abban rejlő filozófiai-módszertani problémák összessége. Saját bevallása szerint huzamos ideig soha nem tűrt semmiféle regulát, inkább a belső hangokra figyelt és figyel, vajon azok mit mondanak, mit üzennek neki. Talán éppen ennek tudható be, hogy nála a tanulási-felkészülési időszak, s az úgynevezett útkeresési periódus szokatlanul hosszúra nyúlt és kacifántosra sikeredett. 1969-ben, tizennyolc-tizenkilenc évesen Ausztráliában kötött ki, s Sydneyben, a hajdani „kereső” Nyolcak egyik távolra szakadt tagjának, Orbán Dezsőnek a tanítványa lett három éven keresztül, majd Nyugat-Európába költözött. Brüsszelben Sana Dolsky Művészeti Iskolájának ének-zene-tánc tagozatát látogatta 1974-től '76-ig, s ezután átnyergelt az animáció területére. 1978-ban Párizsba költözött, ahol több felnőttek számára indított felsőfokú előkészítő rajzkurzust is elvégzett, de továbbra is az animáció területén maradvan neves rajzfilmstúdiókban dolgozott. Végül egy éves kanadai kitérő után (1981-82, Montreal) honvágától hajtvá hazatért Magyarországra, ahol a Pannónia Rajzfilmm Stúdióban sikertel elhelyezkednie. 1984-86-ban Fischer Ernő Budapesti Pedagógus Képzőművész Stúdióját látogatta, s a '90-es évek végétől visszatérve a képzőművészethez, végleg a festészet mellett kötelezte el magát. 2003-tól kezdődően egyre több művészeti társaság és egyesület vette fel

tagjai sorába (Magyar Vízfestők Társasága, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Festők Társasága).

Ez az utóbbi néhány évben intenzív módon kibontakozó „lelkem, világom” tematikájú, erőteljesen szubjektív beállítottságú festészet az élő- és valóvilágból érkező külső benyomások rendszerint jeltermesztő, szerkezetesen réteges érzéskötegekkel absztrahálja (*Éjszakai utazás I-II.*, 2005; *Kép a képben I-II.*, 2005). Illetve ezeket a belsővé tett, rendszerint természeti élményekből fakadó, külső benyomásokat egy-egy ábrázolás nélküli, kizárólag festőkésél épített, lazább vagy kötöttebb áteresztő anyagstruktúrákat eredményező érzelmi-hangulati jelszövegekben, színesen szakrális örömműnepekben, dekoratív szuggesztív jelszövegekben összesíti (*Nyár*, 2005; *Víz és Fény*, 2006; *Lebegés*, 2006; *Elmozdulás I-II.*, 2005; *Éjfél nap*, 2004; *Május*, 2006; *Tűnődések III-IV.*, 2005; *Impresszió I-III.*, 2005). Ugyanakkor a legjobban sikerült műveiben, a zsigerekből áramló, s a tudattalanból felszínre törő eleve elvont kedélyállapotokat és a szimbolikus erővel bíró figurális ösképeket nem valószínűsíti, konkretizálja és teszi kézzelfoghatóvá, s az automatikusan működő tudati szűrőkön átengedett témákat is inkább csak általános (emblemikus) formai és fogalmi szinten metaforáztatja (*Amrit Kalash*, 2006; *Ünnepe*, 2003; *A hatalom asztala*, 2006; *Kali Yuga* [kalijuga], 2004; *Viszonyok I-VI.*, 2005; *Metszéspont*, 2003; *Életfa I-VI.*, 2005-06; *Út I-II.*, 2003-06; *Duál*, 2006).

AKIRAM képeit látva feltehetnénk a kérdést, vajon strukturált színfoltjai és formái kit és mit ünnepelek? Merthogy festményei valamilyen módon ünnepek, ahhoz nem fér kétség. Mondhatni, a bíborban, kékbén, aranyban és fehérben játszó elmélyült kézmozdulatoknak és az alapszínekből keveredő-szerveződé vidámabb vagy komorabb, szabadabb vagy fegyelmeltebb anyagszerű gesztusoknak, valamint a geometrikus alapformáknak az önfeladtságot, emelkedettséget és méltóságjeltséget sem nélkülöző – „lelkem, világom” – ünnepei.

„Fotóhónap 2006 fotófesztivál”

Egyéneken átszűrődő történelem

Benkő Imre: Balettnövendék

Pontosan fél évszázada, 1956-ban alakult meg a Magyar Fotóművészek Szövetsége. Az ötvenedik évfordulóját ünneplő Szövetség e jeles eseményt október közepétől a már hagyománynak tekinthető Fotóhónap 2006 fotófesztivállal koronázza. A nagyszabású kiállítás-sorozat nem csak Budapesten, az ország számos pontján fellelhető. A közel harminc tárlat fő témája a jubiláláshoz áll közel, de a programok sokszínűségét bizonyítva a szervezet fotóművészeitől kezdve a fotótörténeten át az alkalmazott fotográfiáig minden témában kedvére lelhet a nagyérdemű.

A születésnap ünnepléséhez legszorosabban kapcsolódó, Kiválasztott fényképek – Magyar Fotóművészek Szövetsége (1956-2006) című tárlat a Budapest Galéria Szabad sajtó úti termében kap otthont. A november 9-én nyíló, a Szövetség első ötven évét bemutató kiállítás száz képet sorakoztat fel, bőségével, látványosságával rámutatva arra, hogy a Fotóművészek Szövetsége milyen fontos szerepet játszik mind a hazai, mind pedig a világ fotográfiai életében. A kiállítás anyagát a szerzők, valamint a Magyar Fotográfiai Múzeum biztosították, a tárlat megnyitásával egy időben egy háromszáz képet bemutató fotóalbum is megjelenik, az ötven éves múltat elemző tanulmányával kiegészítve.

A Fotóhónap 2006 kiállításai közül minden bizonnyal a „(M)érték – világhírű magyar fotográfia” című tárlat a legkiemelkedőbb. Az Ernst Múzeumban nyíló kiállítás a fotográfia öt nagy magyar mesterének, André Kertész, Robert Capa, Brassai,

Fotó: Simonyi Balázs

Munkácsi Márton és Moholy-Nagy László munkáiból ad izelítőt. A kiállítást minden idők egyik legjelentősebb hazai fotókiállításaként könyvelhetjük el, az öt nagy fotós csillag kétszázötven felvétellel mutatkozik be, melyek között világszerte ismert és eddig soha be nem mutatott művek is vannak.

Mindenképpen említésre méltó, hogy 2006. november 10-től a Mai Manó Ház összes terme Pécsi József életmű kiállításának ad otthont. Az ezerarcú Pécsi József a magyar fotográfia talán legjelesebb alakja volt, fotóművészként, aranykoszorús fényképészmesterként, szakíróként, szaktanárként és műgyűjtőként tevékenykedett. A magyar reklámfotográfia legfontosabb névadóját nevezték el róla. Pécsi József neve magáért beszél, határainkon kívül, világszerte is érdeklődés mutatkozik munkássága iránt.

A Magyar Fotóművészek Szövetségének megalakulásán túl az 1956-os évszám a forradalom és szabadságharc jegyében is képviselteti magát a Fotóhónap 2006 programjain belül. A Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteményéből a Műcsarnok rendezte boncolgatja a „Törött rácsok - Lehel Jenő 56-os képei” című tárlat, mely november 28-ig látogatható a Kolta Galériában. Lehel Jenő amatőr fotográfusként tevékenykedett, közel ezernegyszáz tekericsnyi felvételt maga mögött hagyva. Munkásságában egyedi

Friedmann Endre: Fogolycsere Vietnamban

Hamarits Zsolt

Hegedűs 2 László: 1, 2

színfoltot alkotnak az '56-os harcok lecsendesülése után készült fotók. Az eredeti negatívok nagyításai első alkalommal kerülnek a nagyközönség elé.

A Fotóhónap 2006 fotófesztiválhoz csatlakozva, de önálló tárlatként kerül megrendezésre a Magyar Távirati Iroda fotótárának gyűjteményes kiállítása a Néprajzi Múzeumban. A tárlat apropója, hogy a magyar sajtófotózás fellegvára a Magyar Fotóművészek Szövetségéhez hasonlóan éppen fél évszázada alakult meg.

Az idei, ünnepi Fotóhónap érdekességeként megemlítendő még, hogy a Fotóhónap 2006 fotófesztivál az elmúlt évben csatlakozott az Európai Fotófesztiválok Szövetségéhez. A Photofestival Union 2005. szeptemberében, az Európai Fotófesztiválok Szövetségének alakult meg. Célja, hogy az Európa különböző pontjain rendezett fotófesztiválok között széleskörű együttműködés jöjjön létre. Aki október huszonötödike és december második között ellátogat a Fészek Művészklubba, az említett szervezet kiállítását tekintheti meg. A tárlat az egyes fesztiválokat reprezentáló kiadványokat és képeket mutatja be.

A jubileumi Fotóhónap mintegy harminc kiállításán olyan nagy nevekkel találkozhat a tárlatokon a látogató, mint Seidner Zoltán, Bárány Nándor, Dulovits Jenő, Vancsó Zoltán, Tomas Pospech vagy akár Drégely Imre.

Hiszem, hogy sokszínűségével mindenkit megfog, aki a fotózást, mint művészetet érdemes művészetnek tartja. Jó szórakozást hozzá!

Mikics Ádám

A pályarab és a bonyolító

Egyszer volt, hol volt, mert tényleg, de igazán volt egy paraván. Nem nagy ügy, mondhatni, csak pár dió- vagy zongorapánt kell hozzá, némi fa és vászon, a kivétel e szempontból mellékes, a behozatal fontos inkább. Mert az a paraván juttatott bizonyos Julie Landsman-t vadászkiért szólámszövegét álláshoz a New York-i Metropolitan Opera zenekarában. Mert ki gondolta volna „odaát,” abból a kitartott, magas C-ből, abból a macsó hangzású bő szuflás hangból, hogy a győztes alig másfél méteres, ötven kilós nő.

Jut eszembe, ilyen paraván jól jönne általában, zenén kívül is mindenféle pályázható izékhez, barátok és üzletfelek kéz-kezet mos ügyleteinek kirekesztésére. Mert történt a nyáron, hogy jó társaságban, művészeti körökben forogtam, a balatoni nyárban, rendezvényen. Volt enni- meg innivaló, csak amit a véletlenszerűen nekem jutott szűkebb asztaltársaságban mondtak, az emészthetetlen. Szóba került ugyanis bizonyos pályázat, alkotói támogatás, nem nagy összeg, alig minimálbér, egy évig teára, zsíros kenyérré, papírra, festékpatronra írónak elég, képzőművésznek tán csak anyagra, igaz, szobrászművészember pöle a jól bírja, vagont is rakhat, az erőnléti edzés-számba megy, a fitnesért nem kell fizetni legalább. Szóval egyszer csak derült égből arra terelődtött a beszélgetés, hogy ilyen alkotói izé támogatást jövőre ki fog majd kapni.

Tessék?

Igen. Tudni lehet előre ugyanis, mondja a derék úr, amúgy a zsűri tagja. Én nem is tudom, miféle fortélyos kacskaringók jellemzik szíve útjait, de a pokolba vezető út koptatórétege szóba sem jöhet, asszem. Mi az, hogy sok hónapnyira a döntéstől, már eleve tudni lehet a nyertesek nevét? Valami méltatlankodó horkantást engedhettem meg magamnak, úriasszonyhoz méltatlant, persze, de ki mondta, hogy úriasszony akarok lenni, nyilas misí sem, ettől a megjegyzéstől hirtelen azt sem tudom, him- netán nőivarú vagyok-e, bár erről meggyőződnöm viszonylag egyszerű.

Fel vagyok világosítva aztán, hogy a forró kását kerülni már nem is érdemes, akkor kell ott lenni, amikor még csak a vizet teszik fel forni, a kevergetésnél való jelenlét is üdvös, mert ha egyszer a kész pályázat tányérra (kiírásra) kerül, az már valakinek száma van, az ő szája íze szerint készült egyenest. Horkanás újfent. Miért nem szabják meg akkor, mondom én, hogy a nyertes anyja nem hordhat harminchatosnál nagyobb cipőt, jobb füle szőrszálainak száma nem haladhatja meg a négyet, volt szeretői so-

rában Anunciáta nevű a tárgyévben minimum egy darab legyen?

A másik trükk, mint mondják, hogy a pályázatot a munkához való hetvenes évekbeli hozzáállással ellentétben úgy kell kiírni, hogy más ne férhessen hozzá, csak aki bennfentes, és ebből a szempontból fontos az időtényező. Meghirdetik például az állami művészeti vezetői állást országos napilapban hétfőn, a beérkezési határidő pedig péntek. Kötelező tartalom nyilván a szakmai önéletrajzon kívül (ami még akad a fiókban készen bárkinek) a részletes munkaterv, amit kidolgozni jó esetben van 2-3 nap, attól függően, hogy a hétfői újságot aznap reggel vagy este veszi kezébe az ember, mert ha biztosra akar menni, pénteki kézbesítésre már szerdán este fel kell adni az ajánlott levelet. Ha pályázó beavatatlan és nem ismeri ezt a fogást, plusz éppen nem munkanélküli, és/vagy van kedve, ideje ágyba heverés helyett éjjel lámpavilágnál megírni pályázatát, ám tegye, küldje, lelke rajta. Jó esetben a remény hal meg utójára, igaz, az nem éhen. A kiírók kifejezetten szeretik, ha jönnek az ilyen last minute pályázatok, így lesz meg

a kellő volumen ahhoz, hogy kiváltsák az eleve kiválasztottat aztán. A rossz nyelvek azt beszélnek, (nem mellé: ismerek ilyen történetet, nem is egyet) hogy bizonyos esetekben kiírók sűrű elnézéskéresei közepette külön kéri is szűk szakmai közösség egyes tagjait bizalmasan: „Ugyan legyél már olyan szíves, kedves (Fáskerti elvtárs) kolléga írni egy ilyen ballaszt-, ilyen töltelék-pályázatot, mert ugyan ez a pénz eleve másnak van száma, de az nem lehet, hogy egyből nyerje el az az egy; demonstrálni kell, hogy a széles szakmai közönség lett megmozgatva ezzel, éljen a demonstráció, mindegy, csak tinta folyjék; leg-

közelebb majd neked is jut, csurran cseppen, marad is, ugye megérted?” Lehet, hogy én vagyok lassú és igazságérzetem fertőzött felfogású, de nekem ez magas, C-ben visitanék legszívesebben, ha felebarátaim hallását szándékoznék ficamítani.

A harmadik trükk, folytatódik az okítás, hogy formai hiba miatt utasítják el a nem kívánatos pályázatot, olyan formai követelményekkel kapcsolatban, amik a kiírásban nem, vagy újbeszélül megfogalmazva voltak. Bólogatok rendesen, hogy nekem akkor ment el ettől az egésztől a kedvem, amikor egy hasonló pályázathoz „pénzügyi bonyolító” kértek. Namármost ilyen fogalmat a számviteli törvény nem ismer, a Google keresője is összesen 103 találatot ad ki rá a világhálón (magyar pályázati oldalak persze), úgyhogy a helyzet bonyolult és zavaros, de halászni lehet benne talán. Írók ímélt a pályázatgazdának, kérdéses volna, engedélyes (bárcás) egyéni vállalkozó vagyok, apehnek, bépehnek, minden hatóságnak felelős felelőtlen művészasszony vagy mifene, számlaképes, áfás, kell-e nekem ily körülmények közt ez a „pénzügyi bonyolító”? Levél jó, nem, ebben az

esetben nem kell, abba a fránya rovatba meg írjam be szépen magamat, de el ne felejtsem. Csatolok hát minden csatolnivalót, plusz a biztonság okáért ezen válaszlevelet is, pályázatomat postára adom (fel kellett volna). Aztán megjön az eredmény: formai okokra hivatkozva elutasítva, passz, mert nem jelöltem meg pénzügyi bonyolítót, fellebbezésnek helye nincsen, punctum. Kafka meg Orwell kajánul vigyorog, muhaha. Mi ez, ha nem orális válság?

Úgy csinálsz, mintha nem tudnád, mondja oktatóm, szólj, ha pályázni akarsz, beszélünk a zsűrivel. Hogy mi van?

A pillanat hevében úgy ítélt meg, hogy felhorkanásból sok lenne egy kicsit, ezért a hangismétlés elkerülése érdekében egy stílusidegen, vaskos vazze hagyta el a számat (szerkesztőt kéretik e szót a szólás- és művészi szabadság jegyében ki nem irtani innen, az erős érzelmi felindultság jele, valamint tisztában vagyok azzal is, hogy e bűnöm miatt felelős kormányzati pozíciót nem tölthetek be sohasem, ezt megelőzendő, előre megfontolt szándékkal idéztem ezt ide tán).

Jó'anna, tudom én merre hány lépés, mitől döglök és tudomással bírok a szalonnakészítésre alkalmatlan emléskökérvonaláról is, de azért hadd tegyek úgy, mintha meglepődnek: ugyan miért kéne bármilyen informális kapcsolatban lennem a zsűrivel ahhoz, hogy közpénzekből kiírt pályázaton a siker reményében induljak? Merthogy ha illetően umbuldaizék szemrebbenés nélkül előfordulhatnak, rokonok, boldok ösök, barátok, ismerősök faktorként hatnak (faktorálnak hehehe), na, akkor a Móricz-skála szerinti 8,5-ös erősségű rengés rázza meg a demokráciába vetett hitemet. A világ azért nem omlott össze, de majdnem. Teljes összeomlástól karón varjú korábbi látványa és éjjeliór nappali meghalási sanszának tudata mentett meg, de hova álljanak ilyen esetben a nálam fiatalabbak és naivabbak? Tört remény cserepe veszélyes hulladék, vigyázó szemetek, stb.

Mielőtt az a vád érne, hogy démonizálok a pályázati rendszert és azt hiszem, hogy bizonyos megveszekedett kultúrrezsleg-vezetők ülnek hivatali íróasztalaiknál és (vastagon fogó) ceruzájuk végét rágicsálva azon agyalnak, hogyan kedvezhetnének a szívüknek (és a szívükhöz közelálló szívéhez közel álló szívhez-közel-álló) ke(d)veseknek, valamint mily fondorlatos módon babrálhatnának ki azokkal, akik nem tartoznak a fenti kategóriába, álljunk meg egy művészi szóra: én ezt nem hiszem; tudom. Példákat sorolhatnék rendesen; ha nem teszem, az a személyiségi jogok és adatok védelme, világghelyzet és földrajzi helyzet miatt van, meg azért, mert a jelenleg szerencsére még nem általános, csak gyakori. A „jár, de nem jut” esete forog fenn a kinnfentesek esetében.

Tudom, hogy vannak jó példák, mert kapnak ismeretlenek is, akik csak úgy, az utcáról beesve folyamodnak, egy-kétszáz ezer forint egy évben kicsi, de ki nem becsüli, annak kerbe kerész, izé meg ejnye. Persze nem a kivétel számít, hanem a bevétel, mondhatnám, mert befizetett adóforintjaimból hozzám

speciel kultúr-pályázati úton nem forgott vissza egy peták sem; szőlő íze tőkén savanyú, tudom, de miért van az, hogy a mazsolát mindig a présház zugában dugva osztják?

Az Isten pénze nem lenne elég, hogy mindenkit kielégítsünk, minden lukat nem lehet betömni, világosít fel felvilágosítóm, de én még mindig sötétben tapogatózok bizonyos ügyekben; dohogás van; alkalmi partícimborám méltatlankodva néz, mintha szenteltvizet használnék rendeltetés-ellenesen.

Nem csak a pénzről van szó, persze, elvekről meg minden nyavalyáról, mondom, mert tőlünk nyuga-

Az Isten pénze nem lenne elég, hogy mindenkit kielégítsünk, minden lukat nem lehet betömni, világosít fel felvilágosítóm, de én még mindig sötétben tapogatózok bizonyos ügyekben; dohogás van; alkalmi partícimborám méltatlankodva néz, mintha szenteltvizet használnék rendeltetés-ellenesen.

tabbra az ilyesmire – kicsiben legalábbis, úgy tudom – kínosan vigyáznak. Nemhogy nem lehet előre tudni, kik a zsűri tagjai, ki az elnök, hanem minden megkönyékeztési, befolyásolási kísérlet a pályázó automatikus kizárását vonja maga után. Ha ilyent olvasok hazai lapokban, esküszöm, egy húzásra megiszok egy egész palack nagyon jóféle tokajit, hacsak a muskotályos konnotációk miatt félre nem nyelem!

„Mi kéne?” – kérdezi az ember. Bor, búza és ezek tartozéka, mondanám, bár névértéken már ezt sem lehet venni, megkopott, devalválódott ez a szó is, nem azt jelenti, amit jelent, bővebben kell magyarázkodnom tehát. Játsszunk el a gondolattal, hogy lenne egy adatbázis, ahova mindenki önkéntesen feliratkozhat, aki művészeti szinten pályázni akar. Aztán meg kéne egy ember, aki ezeket rendezze színre, nemre, fajra, stb. tekintet nélkül, szóval semlegesen értesíti, ha releváns pályázat van kiírva. Egy íméjl és nem indul hiába, nincs az, hogy nem kaptam meg a közlőnyt példának okáért. Ez persze arra az esetre, ha maradunk ennél a kiszámíthatatlan, „nemtom-mikor-jelenik-meg-a-pályázat-ha-egyáltalán, figyelje-a-napi-sajtót-és-intézetünk-honlapját” éberségfokozó, érdeklődő-lerázó rendszerrel.

Aztán meg az kéne, hogy a zsűrikben megfelelő (így aafőődiesen, józan paraszti ésszel) rotáció legyen; állóvíz sose jó, mögposhad az, mondta nagyapám, aki vizesnyolcast, a végtelen jelét szokta poros nyári délutánokon kannával locsolni járdára setét Somoogyban, Siófokon. De most komolyan, bevezethetnénk például azt is, hogy megélhetési bizottsági- és zsűritagok körének szűkítése és a döntés objektivitási fokának jelentős növelése céljából bíráló bizottságokba esküdtszék-módszerrel, rotációs rendszerben behívunk gyakorló szakmabeliket (uram bocsá' alaptagokat). Íme a melegvíz feltaláló? Langyos,

langyos. Booker-prize jelleggel lehetne művelni ezt: aki már volt zsűritag, már nem játszik, na jó, egy évig nem lép, a játékból kimarad. Nem is kéne előre tudni, mely konkrét pályázat ügyében születik határozat, a szakmai terepen elvileg mindenki otthonosan mozog és döntésképes álmából felébresztve is. Ésszerűen szervezve két napos csapatépítő-tréning-szerű zárt ülészakon negyed- vagy félevesi pályázattömegről lehetne dönteni, mert azért annyi sok pályázat nincsen, hogy ebbe egy bizottság beleszakadna. Ehhez

persze olyan kultúr-kormányzati rend kéne, mint a nagyvállalatoknál: pályázatok kiírása nem akkor történik, amikor eszünkbe jut vagy oly lábbal kelünk fel, hanem van benne rendszer (lásd: tervezhető): újholdkor, havi átlag hat csapadékos nap fölött, no de komolyan, például negyedév első hónapjának elsején. Beérkezési határidő a következő hónap elseje. Elbírálás 30 napon belül, azonnali eredményközvetítés, oszt jónapot. Kevesebb kávé és pogácsa fogyna kevesebb bizottságilag, az őrző-védő kecskék populációjának csökkenésével a stagnáló tömegű kultúrkáposztából több lenne osztható.

Mielőtt még az egészségügyi határértéket meghaladó módon osztanám az észet, kezem hideg, citromszín folyadékba lóg, és jut eszembe: minden nagy boríték mellett van egy kis boríték; és kiskapunyitási pánik vesz rajtam erőt, ensulykom taglóz... nyomor álmodik. Tiszta pályázati játéokra ötleteim még számomra, avagy... tovább is van, mondjam még? Volt egy asztal, meg egy szék... közöttük volt, hol volt, egy paraván. A mögött legalább fehéreneműnek látszó (közparkból eltulajdonított, bio) fügefalevélünk nem lógna ki.

Bozai Ágota

Vivódok. Örüljek-e csak úgy spontán, egyszerűen, vagy engedjek teret az aggodalomnak, a kétségnek. Aztán a kezembe fogott újság megnyugtat. Ez a lap pedig az októberben utcára került – az Oltalom Karitatív Egyesület kiadásában megjelenő – Csillagszálló című irodalmi, szociológiai folyóirat. Utára kerül, a szó szoros értelmében. Hajléktalanok árusítják a főváros négy, majd később több pontján is. A Kálvin téri, a Baross téri, a Deák téri és a Nyugati téri aluljárókban. A Mezei Anna főszerkesztésével megjelenő újság 3000 példánnyal debütál. Esszéket, riportokat, tárcákat, szociológiai írásokat, novellákat, recenziókat egyaránt találunk a hasábjain. A 70 oldalnyi kultúráért az eladási árként meghatározott 200 forint egyáltalán nem sok. Ennek fele pedig a terjesztőnél, azaz a hajléktalan embereknek maradt. A Csillagszállót mégsem a jó cselekedetek kiváltotta elégedettség érzéséért ajánlom olvasóink figyelmébe. A Maktár szerkesztősége is törekszik a fiatal tehetséges alkotók számára megjelenési lehetőséget biztosítani, s a Csillagszálló recenziók és művek közreadásával szintén ezt a célt jelölte ki a maga számára, a csillagvizsgáló és a csillagfényben rovatok elindításával. Az egyes írásokat fotók illusztrálják, valamint egy-egy kortárs képzőművész alkotásait is megtalálhatjuk az újság hasábjain. Nem feledkeztek el a szerkesztők a gyerekekről sem. Meséket, gyermekeknek szánt rajzokat egyaránt közölnek a kicsillag rovatban.

A szerzők között találhatjuk Cserna-Szabó András, Jónás Tamás, Karafiát Orsolya, Kemény István, Péntek Orsolya és Tamás Zsuzsa nevét, de a tárcáírók közt van Nagy Bandó András, Jankovich Milán, Schüttler Tamás, Bächer Iván, Tódor János és Turcsányi Sándor is.

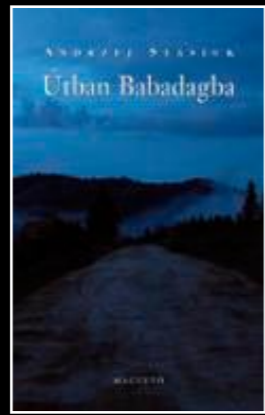
A kiadó szeretné elérni, hogy a lap egy év elteltével öfenntartóvá tudjon válni. Mi következzünk tehát: az olvasók. Havi kétszáz azoknak, akiknek még erre sosem telt, kortárs művészet, vagy üres lapok az alvó érdeklődés alatt. Ahogy még alszik bennem a kétség is, hogy bár ez a kezdeményezés telitalálat, maga a cél, a céltábla, mennyire a sajátunk vagy a másé? Mennyire páros tánc a csillag Cha-cha-cha?

Nemes Attila

Sehonnnan sehová

Úton lenni az élet; a megérkezés az újabb útnak indulás

recenzió

„Babadag a semmi és a képzelet helye valahol Törökországban. Odautazni annyi, mint „meglátogatni a helyet, ahol semmi nincs” – mondta nemrég Andrej Stasiuk, a lengyel próza rockerfigurája Budapesten, Útban Babadagba című kötetének bemutatóján.

Az, aki már korábban is olvasott Stasiuk-prózát, természetesen azonnal gyanút fog, hogy valami mégis történhet a semmi felé vezető úton; mert ismerjük már a kóborló szerzőt, aki a Hogyan lettem író? című kultuszgyanús kötetben, kamaszként először a nyolcvanas évekből Varsó utcáin, villamossal aztán Lengyelországon keresztül-kasul, távolsági busszal, kamionok fülkéjében, stoppal vagy gyalog műveli a csavargás művészetét, mint afféle lengyel közveszélyes munkakerülő, mert iskolába járni és a gyárba bemenni is tökéletesen értelmetlennek tűnik, amikor olyan nagy az ország. És már akkor is csak ment, mintha valamiféle kommentár nélküli dokumentumfilmet forgatna a fejében zeneszilánkokra a lelassult, a cselekvésképtelenség biztonságában puhán nyújtózó fővárosról, majd az országról – az idő távolából pedig olyan ismerős az a lengyel hetvenes-nyolcvanas évek. Még azoknak is ismerős, akik nem, vagy csak alig emlékeznek; akik jóval később az Európa Kiadó, az URH, a Kontroll és a Balaton szövegeiből tanulták a korszak színetét és szagát, és végigfut a hátukon a hideg, amikor egy régi-régi kazettáról megszólal, hogy „kihaltak a repterek/Várna többé nem fogad...”

A kóborlóknak persze előbb-utóbb kicsi lesz egy ország. Olyankor tovább mennek néhány határral, ami itt, Európában (főleg a szétszabdalt keleti és középésző részén) nem nagy kunszt, pár óra autóval, vonattal vagy stoppal, és már nem értik a kocsmában, amit beszél. Stasiuk viszont, aki kelet-európai bolyongásain még a fővárosok felé vezető utakat is kerüli (úgy tűnik, Budapestet különösen utálja, egész fejezetet szentel neki, hogy miért), és ócska térképekkel a kabátja zsebében a kelet- és dél-európai végvidékek, a szégyellt térségek felé törekszik, pontosan érti, hogy mit beszélnek a kelet-magyarországi, a román, az ukrán, a moldáv vagy az albán falvak kiskocsmáiban. Úgy beszélget a benzinkutassal, a vasutassal, a gazdálkodókkal, a maffiózógyanús egyénekkal, mint egykor régen Kosztolányi beszélgetett a bolgár kalauzzal. Ez a „hátsóudvari”, szégyellt Európa az, ami Stasiukot vonzza; ahol nincsenek műemlékek, múzeumok, látványok, ahová turista csak akkor megy, ha kénytelen áthaladni rajta, és akkor is inkább a gázra lép, mert ezek a vidékek porosak, csúnyák és mozdulatlanok a szürke, unalmas ég alatt vagy az agyvelőpusztítóan forró napsütésben. Ezek azok a vidékek, ahol soha nem volt rendben semmi, ahol soha nem volt elég munka és elég pénz, és egy jó darab idő óta a helyiek már tudják, hogy soha nem is lesz; így nincs mire törekedni – hát hagyják, hogy beszakadjon a tető és bedőljön a ház oldala. Ez az a vidék, ahol – Stasiuk szavaival – a gyerekek már fáradtan születnek, a férfiak pedig az utcákon állnak és az ürességbe bámulnak.

„A lemondás a lényege ennek a vidéknek [...] Errefelé felváltva kormányoz a paroxizmus és az unalom – ezért is olyan emberi...” – írja egyhelyütt Stasiuk, aki – gyaníthatóan – bármelyik magyar írónál jobban ismeri a Dunától keletre lévő országrészt. Göncötől Nyíregyházáig. Utazási taktikája érdekes: arra megy, ahol lehet kapni Kossuth cigarettát, mert annak „narancssárga dobozai jelölik ki a határt a vidék és a metropolisz, helyesebben a metropolisz hasztalan igyekezete között. Az emberszabású zemléni falvakban mindenhol lehetett kapni. Viszont nem volt Tokajban, nem is beszélve Budapestről” – írja. Vagy máshol: „Közismerten sok rablás és lopás történik ezen a vonalon. Olykor az ukrán vámosok is pénzt csikarnak ki az utasoktól [...] Ennyit ír az útikönyv. Naná, hogy rögtön elhatároztuk, hogy odaindulunk”.

A lengyel író, akit nem is oly titkolt monarchiás nosztalgia is mozgat (Ferenc József születésnapját például egy magyar közért lépcsőjén ünnepli egy üveg körtepálinkával és a falu bolondjával, akinek történelmi előadást tart lengyelül) – egy 1921-es André Kertész-fotót is elhelyezett a kötet közepén, mint a keleteurópaiság esszenciáját. (Az is). „Alighanem minden, amit ez életben írtam, erre a fotóra vezethető vissza. ... Egy vak hegedűs megy át keresztben az utcán és játszik. Egy tizenéves, mezíteláb fiú vezeti, a fején sildes sapka. A zenész lábán szétaposított cipő. [...] Négy éve kísért ez a fotó. Akárhová utazom, mindenhol ennek a háromdimenziós, színes változatát keresem, és sokszor úgy érzem, mindjárt megtalálom”.

És meg is találja, ahogy írja, Göncön, Podolinban, Lőcsén, a vilmányi peronon, a deljatini piactéren, Tiszaborkúton és Duklában. „Minden utazásomnak csupán az a célja, hogy végre megtaláljam a kép belsejébe vezető titkos átjárót” – teszi hozzá.

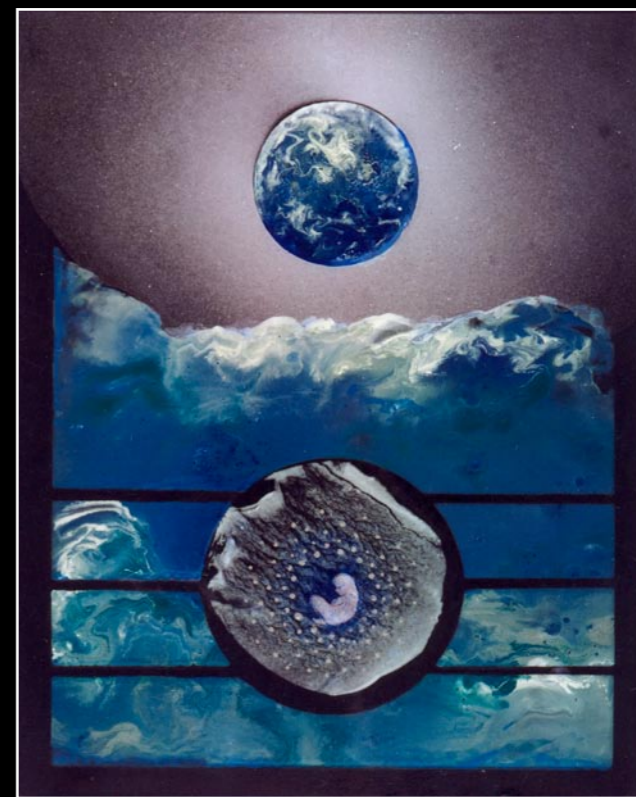
És közben útitregényt ír egy ismeretlen-ismerős térségről és minden bekezdésben más országban, de végső soron mégis ugyanott jár. Keverednek az emlékképek, a történet jelenideje hirtelen múltba vagy jövőbe, egy későbbi út leírásába vált, és a történetzilánkok – mint ahogy az utazásairól hazavitt, Finlandiás dobozban tárolt aprópénzek, vasúti jegyek és büntetőcédulák – valahogy mindig ugyanazt melankolikus, mozdulatlan tájat rajzolják ki: Közép-Kelet-Európát.

Közben idéz Bodor Ádámot, Emile Cioranról, Edvard Kocbek szlovén íróról és Esterházy Péterrel, akik itt vagy ott, szintén megtalálták a Babadagba vezető utat.

Úgy látszik, ezen a tájon keresztülhajtani lehet – de elmenni mellette nem. Súlyos valósága van.

Péntek Orsolya

(Andrzej Stasiuk: Útban Babadagba, Magvető, 2006. Fordította: Körner Gábor. 344 oldal, 2690 Ft)

1. Zodiákus, 75x50 cm, tűzzománc
2. Kezdet II., tűzzománc vaslemezén, 65x50 cm
3. Csillagkép II., festett, domborított tűzzománc vörösrézén

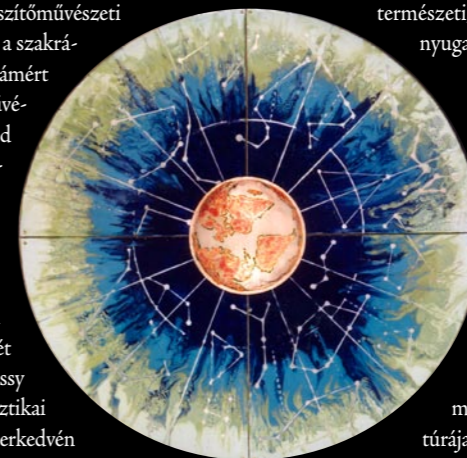
Komolyság és játékoság

Hévízi Éva zománcművész munkáiról – kiállítása kapcsán

Manapság már igazán nem is tudunk különbséget tenni képzőművészet és iparművészet között, ha a tárgy autonóm mondanót sugall, lett légyen az festmény, szobor, vagy legyen kerámia, textil vagy üveg-munka. Nem az anyag a döntő, s nem is a technika, hanem a műtárgyba átszellemített művészi szándék, s annak értéke, eredménye. Manapság így vagyunk a zománcművészet tárgyaival is. A valamikor az ötvösség részét képező technika, amely elsősorban díszítőművészeti igényeket, célokat elégített ki, s szerves része lett például a szakrális művészetnek, a XX. században kilépett a korábban ráért szereztekből, s elsősorban, mint festőzománc a magas művészet része lett. Hazánkban e folyamatot elősegítette, majd felgyorsította a Kecskeméti Zománcművészeti Alkotótelep, majd Alkotóműhely léte, fejlődése. Mivel magas szintű képzés nem folyt és ma sem folyik iskolai keretek között, a kecskeméti műhely ezt a funkciót is átvette, s lehetőséget adott a képzésre, a folyamatos magas igényű önképzésre. Ezek lehetőségeivel élt kiválóan Hévízi Éva, aki Iparművészeti Főiskolai diplomája megszerzését követően – ahol kiváló rajz és festőtanárai voltak Rákossy Zoltán és Eigel István személyében – először festő, plasztikai törekvéseivel keltett feltűnést, majd 1985-ben megismerkedvén a zománcművészet lehetőségeivel, elkötelezte magát a technika alkalmazása mellett. Képzőművészeti ambíciói megvalósítására alkalmasnak találta, sőt új és kiaknázatlan művészi lehetőségeket érzett e technika alkalmazása során, sokirányú felkészültséget szerzett, hogy összetett képi világát itt építse tovább. A világ nagy kérdései jelennek meg munkáin, erőteljesen jelenítődnek meg természeti jelenségek, melyekben persze mindig ott rejtőzik az alkotó minden belső küzdelme, harmónia iránti igénye. Jelen van a négy őselem, a tűz, a víz, a levegő, a föld. A föld, mint jelenség, a tűz, amely amúgy is nélkülözhetetlen ahhoz, hogy – kreatív kezekben – a zománcművészeti mű azzá váljék, ami: végleges, tiszta koloritú műtárggyá. A természeti inspirációk által evolúciós folyamatok megjelenítésére képes, a keletkezés, a születés mindig is szent tematikájára új képi élményként valósul meg.

Hévízi Éva nem egyszerű festőzománc képeket készít, hanem mindig igen összetett kompozíciókat, s így munkái a jelenségek bonyolultságát is kifejezik.

Sokszor kilép a hagyományos festőzománc alkalmazásának keretei közül. Amellett, hogy természetszerűen vörösrézlemezre készülnek munkái, nála is megjelennek vaslemez hordozójú művek, ahol ez a természeti ihletés más, nyersebb hatásokat kelt. Munkáival sokszor kilép a térbe. Hajlításai, domborításai, változatos tértárgyakat teremtenek. Munkáira így inkább a mozgalmasság, a természeti, vegetációs történések a jellemzők és nem az élettelen nyugalom.

Külön egyéni törekvése, hogy elsősorban „vizes ihletésű” művein sajátos applikációival, achattal, kagylóval szinte behelyezi a nézőt a víz alatti világ folyamataiba, vagy épp érzékelteti a tajtékok dinamikáját. A női attribútumok kiemelésekor viszont még arra a mélységre is vállalkozik, hogy például tollakkal egyesíti műtárgyát, s a szép dobozba foglalt mű valami egészen újszerű, ám nosztalgiaikat is ébresztő atmoszférát áraszt. A nagy kérdések érzékeltetésével együtt a játékoság elevensége is jellemzi munkáit.

Hévízi Éva technikai ismeretei lehetővé teszik a zománc igen egyedi, kreatív alkalmazását. Újszerű formakultúrája szervesül finom, bensőséges színharmóniával, igény, eleven és változatos felület kezelésével, melyekben sokszor elővillan a vörösréz alapanyag szépsége vagy épp a rézoxid zöldék tűnékenysége.

A művésznő a tűzzománc technika alkalmazása során újszerű és új típusú műtárgyat teremtett, melyek nagy dimenzióikkal vagy épp bensőséges asszonyiságukkal elevenen hatnak a befogadóra. Tárgyai immár sokféle eljutottak a világba, s ő maga workshopok tartásával át is adja ismereteit, miként az például Indiában történt a közelmúltban. Természetesen alapító tagja a Tűzzománcművészek Magyar Társaságának, aktív szereplője e művészeti terület eseményeinek. Mostani, Duna Galériában megrendezett – régen érlelődő – egyéni kiállítása a jelzett szakmai eredményeket tárja a látogató elé, hitet adva abban, hogy a zománcművészet nem csak a múlt, nem csak korai nagy kultúrák technikája, hanem épp a kortárs művészet és a jövő művészetének egyik – immár kiérlelt – lehetősége. Hévízi Éva a lehetőségből immár valóságot teremtett.

Feledy Balázs

Übű az Ernstben

Beszélgetés a 70 éves Kováts Alberttel

– Idén több évforduló is van az életben, az egyik a hetvenedik születésnap, melyhez gratulálok. A másik pedig az 1956-os forradalom 50. évfordulója. Hogy látod ma az elmúlt éveket?

A forradalom és megtorlása együtt meghatározó élmény számomra a mai napig. Tudatosságra segített, mert eléggé későn érő fiatalember voltam, és nagyon zárt körben éltem. Andrási Gábor egyszer úgy fogalmazott, hogy a börtönben kinyílt számomra a világ. Ez talán komikusan hangzik, pedig igaz. Olyan széles körben voltak zárvatársak az ország minden részéből és minden társadalmi rétegből, különböző foglalkozással és világnézettel, aminek a megismeréséhez az ország bejárása se lett volna elegendő. Ez tehát alapvető és rendkívül izgalmas, felnőtte érlelő tapasztalat volt. Kibogozhatatlan szála-kon keresztül ez tett festővé is, mert korábban nem akartam semmi sem lenni.

– Abszolút semmi?

Nem volt semmi elképzelésem. A gimnáziumi években, a Rákosi-rendszerben annyira kilátástalan volt minden, hogy reménytelennek látszott komolyan venni bármit is. Igazából festővé a forradalom és a börtön élménye tett. Ráébresztett a céljaimra. Tartalmat adott a festészetnek.

Ami 1956 utóéletét illeti, amikor megjelenése idején, ha jól emlékszem, a hatvanas évek végén olvastam A nagy utazást, egy mondata mélyen belém vésődött: „nem akarok öreg frontharcos lenni”. Semprun ezt akkor határozta el, amikor hazafelé tart a koncentrációs táborból. Rögrötn eldöntöttem, én sem akarok öreg frontharcos lenni, noha ennek a veszélye a legkevésbé sem fenyegetett akkoriban. Ennek most (és már egy ideje) jött el az aktualitása. Nem értem például, hogy mire vannak 56-os szervezetek. Egy társadalmi egyesületnek az lehet az értelme, hogy tagjainak közös célja van, amit csak ők képviselnek. Szerintem egy 56-osnak nem lehet más célja, mint ami az egész országnak. Az eltérő politikai színárnyalatokat pedig a pártok jelenítik meg, tehát mindenki megtalálhatja a

neki megfelelő. Egyébként is az 56-os élményt nagyon nehéz megosztani, hiszen különbözőek az emlékek, többek között a rárakódott évek miatt.

A különbségek akkor is nyilvánvalóak, ha megnézzük a központi emlékmű tervpályázatát, amin részt vettek olyan pályázók, akik meg sem születtek a forradalom idején, tehát szükségképpen mások emlékeiből vagy kutatásaiból merítettek.

Amikor megjelentek az első hírek az emlékmű-pályázatról, írtam egy kis cikket, aminek az volt a lényege, hogy nincs szükség rá, különösen azon a helyen. Úgy éreztem, hogy az egy történelmileg fertőzött terület. Az, hogy végül is nem a múlt rendszer „közéleti nagymenői”, hanem fiatalok nyerték el, valamelyest enyhít a dolgon.

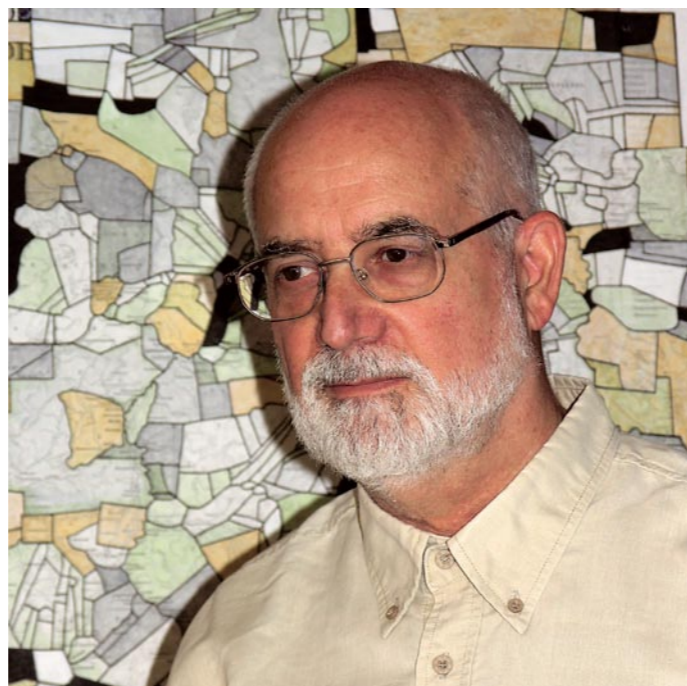
– És mi a helyzet a 66-os és 67-es kiállításokkal, melyeket nemrégiben az Ernst Múzeumban részben újra bemutattak?

Valóban, ez is egy kerek évforduló. 1966-ban nem adtam be, de 67-ben két művet is. A kedves fiatal kutatók előléptak az egykori zsűri jegyzőkönyveket, melyekből kiderült, hogy az egyik képet, ami egy „ártalmatlan tárgy” volt – igaz, kicsit konstruktív jellegű – bevették, az Übüt meg természetesen nem.

– Most pedig ez az ös-Übű szerepelt az Ernstben. A kizsúrizésen kívül más retorzió is érte a feljelentett kiállítókat?

Nem egyes kiállítók, az egész Stúdió volt a „bűnös”. Leváltották a Stúdió vezetőségét. Az én helyzetem érdekese- sen alakult, mert ugyanez az Übű-kép, ugyanebben az évben az egyéni kiállításomon a Fényes Adolf-teremben szerepelt a többi kép között. Ez arra is rámutat, hogy a feljelentők miatt fordult összpontosított figyelem a Stúdió kiállításra. Ezeknek a feljelentőknek a nevét azóta is számon tartja a művész-társadalom. Művészi irányultságukat a politika súlyával őhajtották megtagadni. Én ezután már nem vettem részt a Stúdió munkájában.

– Ezek szerint komoly gondod nem lett a Stúdió-kiállítási részvételből. Annál is kevésbé, mert megnéztem az első könyved kiadási idejét (A rajzról. Mű-

belyitkok-sorozat, 1973), tehát nem mondható, hogy teljesen indexen lett volna a munkásságod.

Inkább úgy mondhatnánk, hogy nem értek össze a szálak. Ez teljesen a Corvinának volt a dolga, és én nem voltam olyan prominens valaki, hogy mindenhol körlevél érkezett volna rólam. Érdekes, hogy ezt szóba hozod, mert az a könyv is a Tűrés-Tiltás korszakában jelent meg, és fontosnak tartottam a megírását, mert úgy éreztem, hogy ezzel sokat tehetek a modern művészetért. A szöveggel eléggé megszenvedtem, mert gyakorlatlan író voltam, de a képválogatás nagy öröm volt. A legkülönbözőbb helyekről szedtem össze a kedvenceimet. Akkoriban mondta Aczél, hogy „a kísérleti műveknek” a műtermek-ben kell maradniuk, ami magyarul azt jelenti, hogy a modern műveknek, az avantgárd műveknek. Ez azért is nagy butaság, mert a jelenkori művészetben valójában minden mű egyedi kísérlet.

– Ami a képválogatást illeti, úgy vettem észre, hogy eléggé dominálnak kedvenceid, főleg Vajda és Klee. Miért pont ez a két alkotó vált hangsúlyossá?

Ezért Passuth Krisztinának tartozom köszönettel. Az ő barátsága a börtön után, az akkori elszigeteltségben nagy segítség volt. Ő hívta fel a figyelmemet Klee-re és Vajdára. Vajdáról már kamasz koromban értesültem, a háború után, de aztán elsüllyedt az ismeret, ebből a szempontból rám is hatott a Rákosi-rendszer, egyrészt a reménytelenségével, másrészt azzal, hogy elzárt minden képzőművészeti izgalmat. Úgy emlékszem, Passuth rendezett első izben Vajda-kiállítást Szentendrén. Az ő révén ismerkedtem meg Bálint Endrével. Eljutottam

a legendás Rottenbiller utca 1-be. Ott láttam először Vajdát „életközlelől”, részint az ágyneműtartóból, részint a falakon. Vajda rendkívül fontossá vált a számomra. Az ő művei mintha adekvát megfelelői lettek volna a bukott forradalom korának. Nemcsak abban különböztem a legtöbb kortársamtól, hogy nem jártam a főiskolára, hanem ideáljaimban is. Akkoriban többen Nyugatra tekintettek, engem inkább a magyar avantgárd tradíció érdekelt.

– És a Klee-képeslap-gyűjteményed?

Akkor még semmi sem volt belőle; azóta vásároltam, ahol csak lehetett. Csináltunk is '99-ben egy kiállítást belőlük a Nádor Galériában. Ez jubileumi Klee-év volt, ugyanakkor rendezte a Magyar Festők Társasága Szekszárdon a Klee emlékezete című kiállítását is.

– 2000 óta a Magyar Festők Társaságának elnöke vagy, amely funkcióban Karátsón Gábort váltottad fel. Milyen feladataid vannak ebben a tisztségben?

Szeretek kiállításokat kitalálni és rendezni. Azon vagyok, hogy kedves-nál ötleteket találjak, melyek minél több művész ösztönöznek munkára és részvételre. Fontos legyen minden tagunknak a bemutatkozás, hiszen oly sok az elkedvetlenítő körülmény. Vannak persze terhes feladatok is. Mindent összevéve, azt hiszem, büszke lehetek bizonyos eredményeinkre. A győri kollázs kiállítás volt munkánk egyik csúcspontja: 400 mű, a magyar kollázs története és jelene, meg egy vasok tanulmánykötet. Most volt tízéves a Társaság.

Novemberben volt egyéni kiállításod az Art 9-ben. Új műveket mutattál be?

Igen, a legújabbakat, már amennyi e kis helyen elfért, hiszen ez egy csöpp galéria, a IX. kerületi művészeké.

Házilottár II.
2005, vegyes technika, 50×40 cm

Hálózat
2005, vegyes technika, 90×60 cm

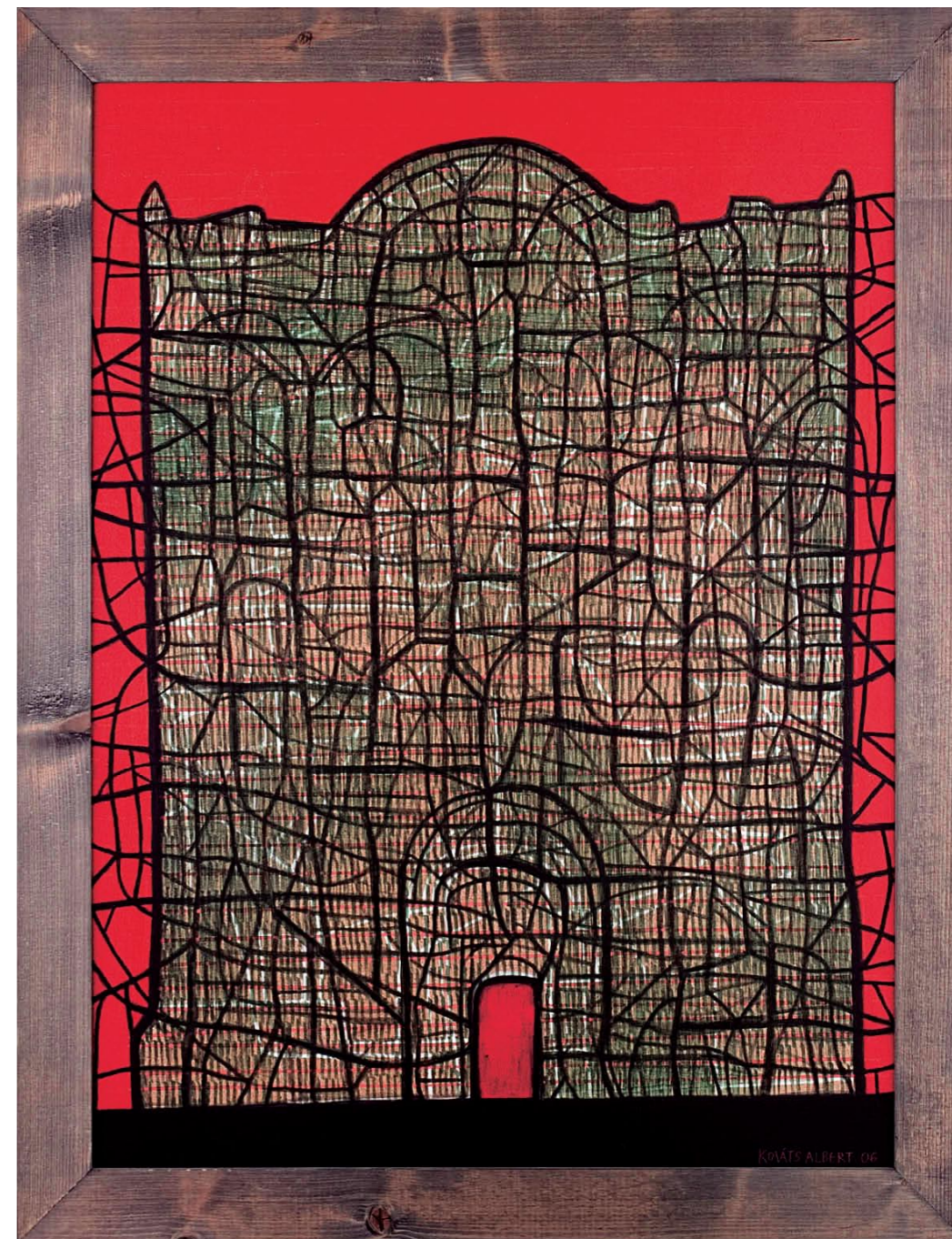

Így is, úgy is
2006, farost, akvarell, 80×60 cm

HÁLÓZAT a kiállítás címe, ez a labirintussal szoros rokonságban lévő fogalom és formavilág. Néhány éve a hálózatok végtelen változatai foglalkoztatnak. Festeni jó. Csak sajnos ezer más dolgra is kell időt fordítani.

– Te írsz is. Ez hogyan kezdődött?

A rendszerváltozás gyökeres változást jelentett az életben. Számomra is ismeretlen, a pártállam idején betokosodott képességeim kerültek napvilágra. Szenvedélyesen kezdtem írni pályatársaimról és kedvenceimről, amint szabad lett a sajtó. Utólag visszagondolva, mintha a művészeti könyveimet is azért gyűjtöttem volna össze sok év alatt, hogy ehhez a munkához segítséget nyújtsanak. Kritikusnak viszont nem tartom magam, mert nem tenném meg, hogy kollégákról negatív

Diadalkapu
2006, vegyes technika, 80×60 cm

van írjak. Ami nem tetszik, arról nem írok. A stílusom csiszolásában sokat segített, hogy a hetvenes években segédszerkesztő voltam a Világirodalmi Lexikonnál, és ez a munka pontos és tömör kifejezést követelt meg. Emellett a televíziós munka jelentett újdonságot és örömet a kilencvenes években. Létezett egy televíziós képzőművészi szerkesztőség, ahol Szemadám György vezetésével külsőként dolgozhattunk, művész-interjúkat és kiállítás-beszámolókat készítettünk. Egyrészt népszerűsíthettem a kortárs képzőművészetet, amit fontosnak tartok, másfelől jobban megismertem pályatársaimat, ami később az egyesületi munkának vált javára.

– A kilencvenes évek óta még jobban látjuk – vagy talán a bőség miatt egyre

kevésbé –, hogy a kortárs művészetben mennyi különféle megközelítés, technika és irányzat van. Mindemellett te mindvégig megmaradtál egy hagyományosabb művészet mellett, ecsettel dolgozol farost-ra. Hogyan értékeled az újabb művészeti jelenségeket?

Ki tudja, miért, hajlandóságaim arra ösztökélnek, hogy falra akasztható, síkszerű alkotásokat hozzak létre. Ettől csak annyiban távolodtam el, hogy a kollázból kiindulva készítettem úgynevezett dobozokat és asszablage-okat is. Ezt a magyarban használhatatlan francia szót egy egyesületi kiállítás kapcsán síkplasztikára magyarítottam. Hiúságot legyezgeti, hogy ez a szó átment a szakmai használatba. A legutóbbi irányzatokról, médiaművészetéről nem tudok általánosan véleményt formálni.

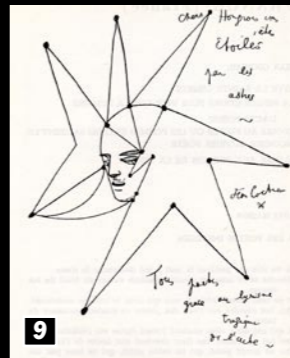
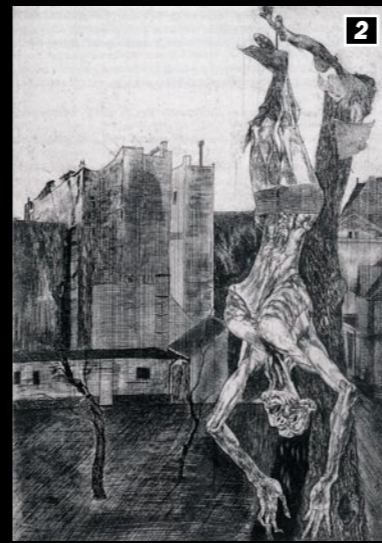
Csak egyedileg tudom megítélni az idevágó alkotásokat. Egyébként úgy gondolom, minden új törekvés gazdagítja a művészeti választékot. Kortárs művészetünk rendkívül sokrétű, elképzelések és megformálásmódok szempontjából egyaránt. És ez erénye. A baj az lehet, ha valamely irányzat képviselői abszolútizálni akarják a sajátjukat, és minden mást kizárnak, mint „korszerűtlen”. Figyelemre méltó e téren, hogy a túlsúlyba jutott médiaművészek miatt a Fiatal Képzőművészek Stúdiója ma már nem vesz fel a soraiba festőt. Ellenérem csak a túlzott önérvényesítéssel és a művészet kisajátításával szemben van, nem irányzatokkal. A Magyar Festők Társasága kezdettől befogad minden festői törekvést. Egyedüli mércéje a minőség.

Somhegyi Zoltán

A látható '56

A forradalom képzőművészetéről

Lapunk előző számában 1956 irodalmi vonatkozásairól olvashattak írást Brém-Nagy Ferenc tollából. Ebben a hónapban a kérdés képzőművészeti oldaláról szeretnénk képet adni. Sümegi György írása részleteket tartalmaz a szerző október 18-án megjelent 1956 Képtára című tanulmánykötetéből (a kötet a L'Harmattan Kiadó gondozásában jelent meg). A tanulmány, mint azt az alcíme – gyorsjelentés – is jelzi, tömören, lényegretörően foglalja össze a hosszú évek kutatómunkájával összegyűjtött anyagot. A könyv az 1989 előtt alkotó hazai, emigrációban élő, erdélyi, valamint neves külföldi művészeket keresztül, válogatott irodalom segítségével tárja fel a forradalom képzőművészeti megjelenési formáit.

1956 Képtára

E könyv címe láttán a kevésbé tájékozott is jól tudja, hogy csak virtuálisan számolhatunk 1956 Képtárával. Valóságosan, a maga fizikai voltában csak fragmentárisan, gyűjteményekbe szétosztottan találhatók ilyen művek. S ezen alkotásoknak valószínűleg nem ismerjük az összességét. Feltételezhetjük, hogy az általunk ismert anyag csak egy része, bár föltehetően releváns, meghatározó hányada az elképzelhető teljesnek.

Noha fotótárak, magán fototékek és közgyűjtemények, intézményi fotóegyetesek tartozékai 56-os anyagok is, a forradalomnak még nincs külön, önálló intézményként kezelt képtára, amely föltárhatná és bemutatná a föllett vizuális munkákat, és folytathatná a gyűjtemény építését. Pedig fél évszázad elteltével érdemes lenne történeti felelősséggel eltöprengeni e hiány megszüntetésén, hiszen égetően fontos az életre hívása legalább egy központi, önálló intézménynek.

Több helyen integráltak kiállítási/múzeumi látványba 56-os fotókat, képzőművészeti alkotásokat, de ezek nem autonóm módon, kontextust teremtő valóságosságukban kerülnek közönség elé, hanem a történeti folyamat illusztrációjaként, másodlagos értékükben. Vagyis nem az elsődleges jelentésszintjük, az önmagukban, önállóan is létező kifejezőerejük a fontos, hanem az, hogy alkalmasak képi fogódzkodókat adni ahhoz a történeti eseménysorhoz, aminek a szolgálatába állították őket. Ebben az értelemben elmondható az 56-os képekről az is, hogy így a történelem, vagy a történeti folyamatot megjeleníteni akaró összefüggések mellett másodlagos marad a szerepük. Pedig a maguk szintjén, a saját valóságuk teljes értékű megmutatásával alkalmasak lehetnének arra, hogy az 1956-os forradalom megjelenítői, teljes értékű képi megidézői legyenek, amelyeket ennek megfelelően lehet kezelni is: olvasni belőlük, használni

őket úgy, hogy dokumentum-értékeik föltárásával valódi történeti összefüggések forrásaiként nyilvánulhassanak meg.

Újkori katakomba

Sajátos, egyéni módon lehetett használni, illetve nem használni azokat a képzőművészeti alkotásokat, amelyek a forradalomban átélt emlékeket és élményeket dolgozták föl. Ezeket természetesen nemigen lehetett ellenforradalmiként, relativizáltan alkalmazni. Az jellemző inkább, hogy bizonyos ábrázolási típus, egyfajta ikonográfiai képlet előfordul a forradalmat a maga sokrétűségében bemutató képek sorában ugyanúgy, mint az ellenforradalom képei között. Alapvetően azonban tisztán elválik egymástól forradalmi és ellenforradalmi kép, hiszen ez utóbbit a kádárista politikai propaganda hívta életre, és főként csupán a megtorlás éveiben egzisztált, majd lesüllyedt a felejtés vattás közegébe.

A forradalom képei Magyarországon tiltottak, a nyilvánosságból kizártak voltak. Sőt, e tiltást alig kellett foganatosítani. Azt is mondhatjuk, az adott történelmi körülmények közt tudatosan, ám szinte automatikusan működött a képzőművészet, az öncenzúra, a művek lappangtatása, rejtőzködtetése. Újkori katakomba képződött, csupán a képzelet falán, illetve sötét, mely csöndjében éltek a művek a nyilvánosságtól elzárva, föld alatti álomlétkben.

Természetesen kiérlett művek megalkotásához nagyobb időtávlat szükséges. Ez szerves együttjárója a képzőművészek forradalomra reagáló művei létrejöttének. Ezért is van az, hogy évtizedekig szóba sem kerültek itthon a forradalomra reagáló képzőművészeti alkotások. Mintha nem is lettek volna, mintha létre sem jöttek volna, mintha a képzőművészetnek e tárgy abszolút terra inkognitája lett volna. Pedig

egy-két műről lehetett tudni, ám azt sejtteni is alig, hogy ez a szám mára – a skiccötől, a vázlattól a valós művekig – már eléri az ezret. Ezek zöme jellemzően nem nagyméretű festmény. Természetesen nélkülözünk kell a forradalmat megelőző 50-es évek reprezentatív műfaját: a freskót, a seccót és a nagyméretű falfestményt. A forradalomról a tiltás, az elhallgatás évtizedeiben ilyen művek nem születhettek, itthon nem is gondolhattak erre.

A forradalom vizuális recepciója csupán a forradalom történeti recepciója mögött, lassan haladva válik megismerhetővé, és kerül nyilvánosságra. A képzőművészet évtizedeiben jobbára baráti- és magáninformációk, lappangó, a nyilvánosságot, mint ördög a tömjénfűstöt kerülő adatok, összefüggések terjedhettek a forradalomhoz kapcsolódó művekről. A 80-as évek már puhább, retorziómentes művészet-közéleti közeg volt ehhez. Ám a gátak csak a politikai értékelés megváltozásával szakadtak át. A hivatalos művészettörténet addig nem győzött az ellenforradalom kártevésére hivatkozni. Sőt, egyes emblematikussá emelt munkákra (pl. Uitz Béla: *Magyarország 1956*) unos-untalan hivatkozva azt a hamis látszatot is sikerült keltenie, hogy az ellenforradalomnak (bezzeg csak annak!) volt művészete. Pontosabban, föl sem merült, föl sem mérülhetett, hogy a forradalomnak is lehetett művészete, így aztán annak élmény- és emlékművet évtizedeken át elzárt, elásva, titkos helyeken őrzött művek fejezték ki és hordozták magukban. Fölbontatlan, évtizedekre tartósított konzervként. Mintha egy ország hadtáp ellátását biztosítandó, a forradalom utáni évtizedekben, összesen 33 éven át, egészen 1989-ig raktározták volna, hogy azután is csupán a jelentkező igények lassú ütemének megfelelően bontsuk föl és ismerhessük meg őket.

Gátszakítás

Így kettős, ha úgy tetszik, háromszintű tudathasadás alakult ki a forradalom megítélésében. Magyarországon egy hivatalos, a folyamatosan jelenlévő szovjet csapatok fegyverei árnyékában börtönnel, ideológiával kizárólagosként rögzíteni. Ezzel ellentétben, egyéni szinten, a lelkekben élt, ott őrződött a forradalom valós, eleven, ki nem hunyó emléke. Általánosítva: a szocialista tömbnek a hazai hivatalossal szinkronban lévő ellenforradalom-fölfogásával a nyugati világ forradalom-képe állt szemben. A kommunista pártok a nyugati országokban, a magyar emigrációban pedig a baloldaliak csoportjai ugyancsak karakteres törésvonalat jelentettek a forradalom megítélésében. E színpad harmadik elemeként a világ magyar 56-os menekültjei, kényszerű emigránsai viszont töretlenül áptolták (kutarták, gyűjtötték, ismertették, terjesztették) a forradalom emlékét, noha a különböző csoportokban más-más hatékonysággal.

Magyarországon a Kádár-rendszer megszűnésével, a hatalomgyakorlási szisztéma demokratikusabbá válásával és a politikai enyhüléssel párhuzamosan, kart karba öltve járt együtt a forradalom művészeti recepciójának megítélés-változása. Egyáltalán a felszínre jutása, az, hogy szabadon gondolni, beszélni, írni lehetett róla – folyamatos oldódással, lassan következett be.

A gátszakító, az ellenforradalom falát ledöntő, azt véglegesen megsemmisítő esemény (Pozsgay Imre bejelentése, kezdő lökése után) a Történelmi Igazságtétel Bizottság tevékenysége és a 301-es parcella emlékmű-pályázatának a kiírása, lebonyolítása volt. Igaz, akkor szembesülhettünk (már aki akart vagy tudott szembenézni ezzel) az első olyan, korábban talán csak a lelkekben megfogalmazott kérdésekkel,

hogy volt-e, van-e a forradalomnak érvényes/hiteles képzőművészeti megjelenítése. Ha lehetséges lenne ilyesmi, vajon mely műfajokban, milyen műformákban léteznek? Vannak-e fontos köztéri emlékművei? Nálunk, itthon, addig kizárólag az ellenforradalom rémtetteit demonstráló (emléktáblák, szobrok és grafikai sorozatok, 1957 őszétől sűrűn ellenforradalmi kiállítások) művek, akciók jöhettek létre. De vajon születtek-e külföldön, elsősorban a magyar emigráció legfontosabb helyein, központjaiban valós mementók? Valószínűnek tűnt, hogy ott lehetnek ilyenek. Mint ha egy hosszú, nyomasztó álomból ébredtet volna a történelem friss szele: ébredjete! A Kádár-rezsim 33 éve (1957–89) letakarta, erőszakkal, börtönnel, megfélemlítéssel, ab ovo már a létével is elfedte '56 képzőművészeti recepcióját, de most eljött az ideje a talán létező, a hatalommal szemben létrehozott, lappangó, rejtőzködő művek előkerülésének, megismerésének, föltárásának. Az írók fiókjából sok várakozással ellentétben ugyan nem dőltek a nagyszerű, cenzúrafelelemtől hamvas kéziratok – ám lassan előjöttek, nyilvánosságra kerültek '56-os képzőművészeti alkotások. Ez az időpont, ha konkrét dátumhoz szeretnénk kötni, Nagy Imre és mártírtársai újratemetése (1989. június 16.). Vagyis ezzel zárul a forradalom leverésétől, 1956. november 4-től számítható Kádár-korszak – képzőművészeti szempontból.

Visual history

Az első fontos lépést talán a Történelmi Igazságtétel Bizottság 1988. májusi, Budapesten fogalmazott felhívása jelentette. Tudtommal ezután indult meg egy erőteljes, jól körülhatárolható kutatói érdeklődés a forradalom korábban keletkezett vizuális emlékműanyagának föltárására, megismerésére. Vagyis

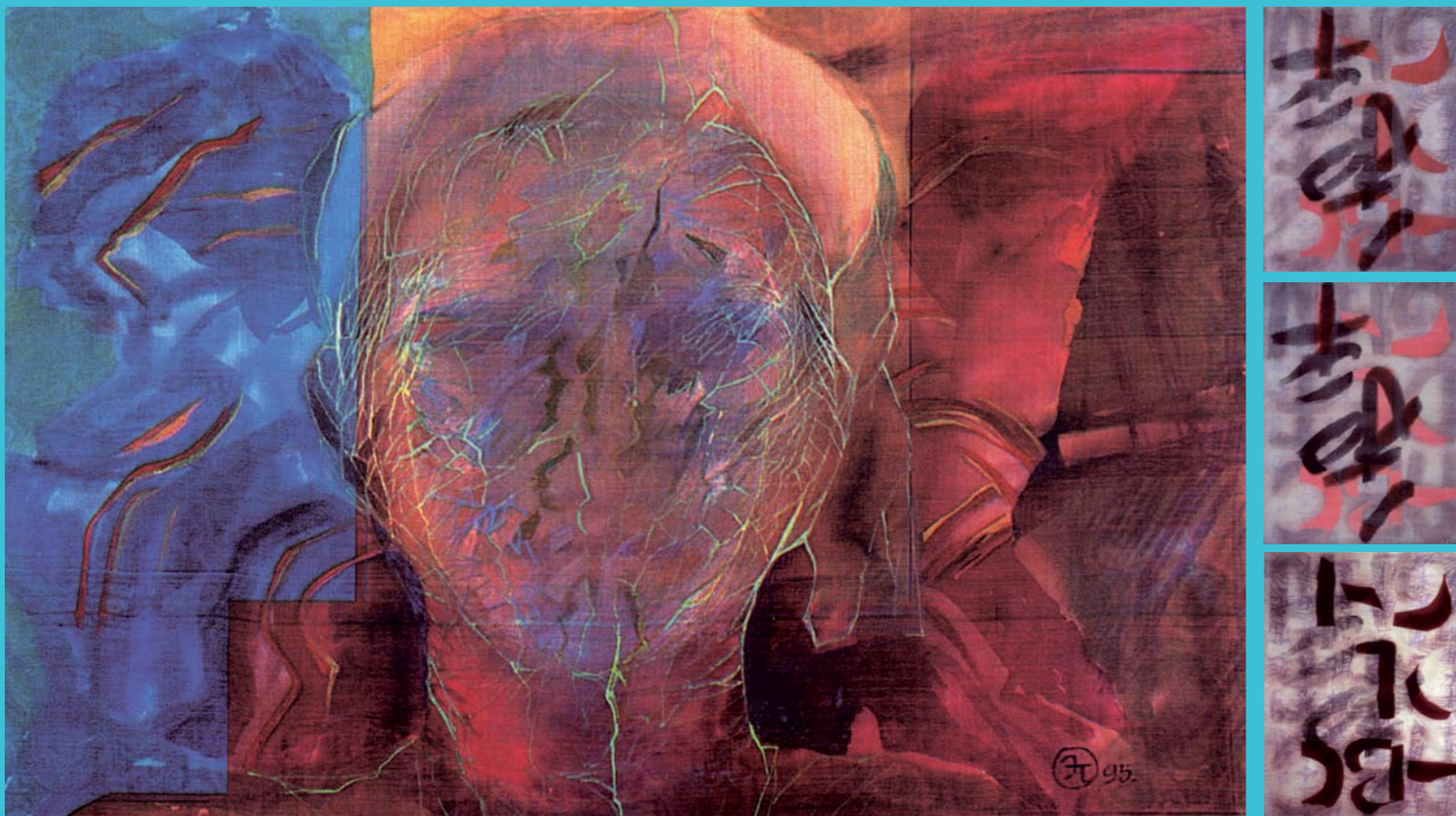
egy létrehozandó, megvalósítandó mű („egy nemzeti emlékmű felállítására”) volt a múltba pillantást segítő egyik kortársi pillér, míg a másik az akkor még emigrációban élt művész forradalmi rajzszorozatának (Szalay Lajos *SOS El drama de Hungria* Kraszó György által 1986-ban kiadni tervezett művéről van szó) a megismerése. Ez utóbbi a szerző erősen szubjektív, öt Szalay-kutatóként ért motivációja. Voltaképp azóta gyűjtöm, figyelem, tartom számon a felbukkanó anyagokat, adatokat, vonatkozásokat.

E könyvben a forradalom leverésétől, 1956. november 4-től 1989. június 16-ig, vagyis a Kádár-rendszer 33 éve alatt született művek szemléjét igyekszem adni (néhány, a tárgyalt művész életművében fontos szerepű későbbi, ám témámhoz szorosan tartozó műre való zárójeles utalással, kitekintéssel).

E vázlatos gyorsjelentésem elemei, a forradalom és szabadságharc vizuális összsképeinek, a *visual history* nek egésze a Kádár-korszak művészetéhez tartozik még akkor is, ha ennek a fölismerése, egyáltalán a tudomásul vétele igen lassan, évtizedes késéssel megy végbe.

Különös paradoxon, hogy 1956 képei végül is a Kádár-korszak néma ellenállásának művekben kifejeződő emlékei, amelyek a Türt-Tiltott kategóriák alatt léteztek csupán. Sok esetben nem érthettek el még a türtig, sőt a tiltottig sem, mert igen sok darabjuk nyilvánosságra sem kerülhetett, hiszen rejtgették, eldugták, elzárták, a legkülönfélébb egyéni övintézkedésekkel és fondorlatokkal védtek alkotóik vagy tulajdonosaik, birtoklóik. A 20. század második felében a legújabbkori politikai művészet-kiüzetés alkotásai ezek. S éppen (mondjam újra, hogy a hamis ideológia-bélyegével) megbélyegzett voltunk miatt kiszolgáltatottak, esendőségükben sérülékenyek.

Sümegi György

Ar. 1, selyem, aquarell 50x34 cm

Vietnamtól Brüsszselig

Beszélgetés Illényi Tamarával

Jelek II
selyem,
aquarell,
42x55 cm

jelenlét

Gyülekezők, olaj, vászon, 120x100 cm

–Ön jelenleg Brüsszelben él, de, ha jól tudom, nem esik ki a hazai művészeti életből sem.

–Igen, most hurcolom a képeimet ide-oda, mert azért részt veszek az itthoni művészeti életben is, mindig küldök be képeket csoportos kiállításokra.

–És az egyéni kiállítások?

–Siófokon lesz egy kiállításom Balás Eszterrel együtt, jövő nyáron. A legközelebbi pedig október 17-én nyílik Hanoiban.

–Ez nem az első tárlata lesz Vietnámban, már 1997-ben volt egy bemutatkozása Hanoiban.

–Miért pont ez a város?

–A férjem szociológusként dolgozott Vietnámban, s az ország engem is érdekelt. 1985-ben voltam ott először látogatón. Beleszerettünk Vietnámba, ő többször is ment különböző ösztöndíjakkal és munkáiban, én pedig turistaként. Megismerkedtem vietnami kollégákkal, akik aztán eljöttek ide Magyarországra, egy-egy ösztöndíj segítségével akár két-három évre is. Nagy barátságok születtek, és én Vietnámban már magyarul beszélek.

–Tehát a vietnami kollégák emyire jól megtanultak magyarul?

–Igen. Nagyon sok irodalmár barátunk van, költők, műfordítók. Például egyikőjük lefordította az Egri csillagokat és gyönyörűen beszél magyarul.

–Hogyan kezdődött Önnél a vietnami művészet technikáinak alkalmazása?

–Tőlük tanultam – illetve valamennyire már Magyarországon is láttam –, hogy hogyan feszítik fel a selymet és kezdenek dolgozni vele. Ezt érdekesnek találtam és szerettem volna kipróbálni, úgyhogy kértem tőlük egy kis selymet. Nagyon megtetszett ez az anyag, mint kiindulás. Legközelebb már vettem sok alapanyagot, és beszéltem ottani professzorokkal a selyemfestés technikájáról.

–Mi a fő jellegzetessége vagy különbsége a selyemtechnikának a vászonhoz képest?

–Én tulajdonképpen egészen másképp dolgozom a selyemre, mint vietnami barátaim. Ők sokkal grafikusabb szellemben festenek, nekem viszont az anyag áttetszősége tetszett meg. Ha az ember selyemre fest, nem egy konkrét síkon van a festék, hanem olyan, mintha lebegne, tere lesz. Ez nagyon érdekes hatásokat eredményez, újabb dimenzió alakul ki a műnek.

–A festék anyagában van valami különleges?

–Nem nagyon. Akvarellre festek, viszont kaptam tőlük egy-két olyan anyagot, amit bele szoktam dolgozni, például összetört tengeri kagylót. De abból csak nagyon keveset lehet hozzáadni, erre a finom alapra nem lehet túlságosan vastagon használni. Még egy jellegzetesség, hogy nem nagyon lehet javítani a képet.

–Amikor az ottani kollégák meglátják a képeit, akkor úgy tekintenek Önre, mint a hagyományuk folytatójára, vagy pedig csak egy vietnami inspiráltságú európai művészre?

–Azt hiszem, hogy inkább az utóbbi, hiszen ők egészen másképp dolgoznak a selyemre, vonalasabb megközelítésben.

–És természetesen témavilágában is különböznek a képek.

–Persze. Bár Észak-Vietnámban, Hanoiban úgy érzi az ember, mintha kelet Párizsban lenne. Rengeteg kis galéria van, és mivel a franciák nagyon sokáig ott voltak, hatásuk erősen érződik a művészeti izlésükben is. Hanoiban több galéria van, mint itt Magyarországon. Teljes utcahosszában végig nyílnak a kiállítóterek, és nagyon érdekli őket az európai művészet.

–Mindezek után visszaugrunk a világ másik felére: jelenleg Brüsszelben az alkotás mellett kiállításokat is szervez.

–Igen, például a Folyamat Társaságnak az Európai Parlamentben lesz négy napig kiállítása, több mint ötven művel, ami ezt követően Leuven egyetemi városában lesz kiállítva két hétig.

–Brüsszelben tehát csak négy napig lesz látható. Az Európai Parlamentben ez a szabály, minden kiállítás emyí ideig van nyitva, de ha már kint vannak a képek, máshol is bemutatkoznak velük.

–Pontosan. A brüsszeli kiállítás a 2006-os magyar év egyik eseménye és mint ilyen, sok helyen meg fog jelenni, ami jó propaganda lesz Magyarországnak. Akik értenek hozzá, meg fogják jegyezni.

–A Folyamat Társaság minden tagja kiállít majd?

–Nem mindenki, de azért elég sokan. A társaságot az 1997-ben elhunyt Simsay Ildikó alapította, ő adta az elnevezést is. Ahogy egyik katalógusunk előszavában Takács Ferenc megfogalmazta, a különböző felfogásban és technikával dolgozó művészeket legfőképpen a kiállítás köti össze, tehát ez egy „kiállítótársaság”. Brüsszelben Bakos Ildikó, Balás Eszter, Balogh Géza, Bikácsi Daniela, Bodor Anikó, Budahelyi Tibor, El Kazovszkij, Illényi Tamara, Kuchta Klára, M. Novák András, Nyerges Éva, Oláh András, Olajos György, Péter Ágnes, Szurcsik József állítanak ki. Nyerges Éva és férje, Oláh András

jelenleg a Folyamat Társaság vezetői, ők intézik a pályázatokat és pénzügyeket, és ők fogják össze a társaságot.

–Úgy láttam, hogy a legutóbbi műveit jórészt a helyi környezet inspirálja, leginkább a tengerparti tájak, utak.

–Igen, ám ezek nem igazi tájképek. A látvány valamire inspirál. Nem az a hagyományos tájkép, mint amikor látok egy szép természeti elemet, amit vissza akarok adni, hogy majd a szobám falán is nézgessem a tájat. Inkább úgy mondanám, hogy valami eszembe jut róla, és akkor azt szeretném kifejezni. Aztán vagy sikerül, vagy nem, erre vannak próbálkozások. Általában azt szoktam csinálni, hogy ha valami megragad, akkor egész sorozatot festek belőle. Például utak, kapukat.

–Mikor kezdődött az utak-sorozat?

–Már elég régen, a kilencvenes években. Például a gyülekezők, akik egy kapun mennek keresztül. Tulajdonképpen abból indult ki az egész, hogy szándékosan olyan ruhákban vannak az alakok, hogy nem lehet tudni, milyen korban járunk. Arra sem figyeltem, hogy ki van térben előbb-hátrébb. Szóval ez nem volt érdekes.

–De ez a lebegő megformálás mégis arra ösztönzi a nézőt, hogy egy egyetemesbb jelentésre koncentráljon, tehát például nem konkrétan a bibliai, vagy a modern korra, hanem arra utal, hogy ezek mindenkor aktuális kérdésvetéseket.

–Ez a műcsoport abból a gondolatból fakadt, hogy mindenki úgy gondolja, hogy egy kapun keresztül lépve valami megváltozik. Egész életében azt várja, hogy valami, egy képletes kapu, kinyílik előtte, vagy keresztül megy rajta, és így valami jó fog történni.

–Mi előzte meg ezt a két-három sorozatot, amiről beszélünk, tehát a pályakezdő évekhez képest mi változott a művek témavilágában?

–Ahogy az embert különböző hatások érik és elkezdi azokon gondolkodni. Mivel az én kifejezési eszközőm a festészet, próbálok valamit elmondani a témákról.

–Ezek a hatások főleg más művészekről kapott inspirációk, vagy irodalmi élmények, esetleg transzcendens jellegűek?

–Úgy gondolom, hogy mindig a látvány hat rám. Alapvetően vizuális típus vagyok, tehát mindig a látványból indulok ki, de nem maradok meg a látványnál. Nem elégít ki, hogy csak visszaadjam, bár nagyon becsülöm azokat a nagy mestereket, akik hűen vissza tudták adni a látványt, de valahogy úgy gondolom, hogy az a kor, amiben élünk, egy kicsit más ilyen szempontból.

–Tehát a kor megköveteli az átalakítást?

–Igen. Aztán nem tudom, hogy mennyi jön át mindebből, vagy, hogy ki mennyit érzékel ebből.

–Ebből a szempontból tehát lényegtelennek tűnik az alkotás eredménye vagy egyfajta célja?

–Megmondom őszintén, hogy nem tudom, mi a célem mindezzel. Egyszerűen nekem ezt kell csinálnom. Úgy érzem, hogy festőnek születtem, gyerekkoromban már az utcán talált kövekkel rajzoltam mindehova, és bútorokra karcoltam. Tehát ez nálam egy ösztönös tevékenység. Az iskolában is egyfolytában rajzoltam, gondolom majdnem mindenkinek volt olyan osztálytársa, mint én. Például a fél osztálynak én csináltam meg a rajzfeladatokat, mert nagyon gyorsan rajzoltam, ők meg sorban álltak és hozták a munkát. Egyszerűen nem tudom, hogy ennek mi a célja, egyszerűen ezt kell csinálnom. Lehet, hogy aztán elvesznek a munkáim. Tulajdonképpen bennem nincs egy ilyen hiúság, hogy a művem ott lógjon egy múzeum falán.

–Milyen művészi iskolákban szerezte a képzettségét?

–A Dési-Huber István körbe jártam. A „Dési”

egy legendás képzőművészeti kör volt, ahonnan többen művészek lettek úgy, hogy nem végeztek el a főiskolát, hanem oda jártak, és ott olyan tanárok tanítottak, akik jól át tudták adni az ismereteiket.

–Kik voltak azok a mesterek, akiktől tanult, és akikre felnézett?

–Leginkább Gráber Margitot, Tamás Ervint és Klimó Károlyt kell megemlítenem. Ott aztán egyre többet festettem. Volt egy mosókonyha-szerű helyiségem, ahol tudtam dolgozni. Később ajánlották, hogy jelentkezsek a Képzőművészeti Alapba. Akkor még úgy volt, hogy be kellett küldeni egy kiállításnyi anyagot. Ezt megtettem, és felvettek. Attól kezdve a Fialat Képzőművészek Stúdiójába is felvettek, ösztöndíjakat is kaptam. Beküldtem a munkáimat, nagyon sokszor részt vettem a kiállításokon, tehát bekerültem a művészeti körforgásba. Volt annak hátránya is, hogy nem végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát, de előnye is, és most már inkább csak az előnyt érzem.

–És mi ez az előny?

–Az, hogy szerintem az egyetemen a diákok nagyon meg akarnak felelni, főleg a tanárok, de valójában még egymás elvárásainak is. Ami az én esetemben eleinte viszont hátrány volt, hogy sokan nem ismertek, hiszen akik együtt jártak, azok a későbbiek folyamán jobban tudtak egymásról. Volt egyfajta csordaszellem.

–Ha jól tudom, a művészeti tevékenység öröklődött a családban.

–Én nem ösztönöztem a gyerekeimet, hogy ezzel foglalkozzanak, ám ők is úgy voltak vele, hogy egész kicsi koruktól fogva állandóan festettek, rajzoltak. Ezt pedig nem lehetett erőszakkal visszatartani. Voltak erőltetett próbálkozásaim, amivel a lányomat például a bölcsészkar felé tereltem, a művészettörténet-tudomány felé, de ezen megsértődött.

–Pedig nem olyan rossz szakma...

–Persze, de ha valaki művelni akarja, az óhatatlanul más irányba kell, hogy nekikezden. Idősebbik lányom, Katalin díszlettervező, a kisebbik, Annamária pedig festő szakon végzett.

–De képeiket elnézve nem lettek erősen befolyásolva az Ön művészetétől.

–Sohasem szólok bele abba, amit csinálnak, csak ha megkérdeznék. Egy idő múlva rájöttek arra, hogy szórul szóra ugyanazt mondom, mint egy tanár. Mert hát van egy szakmai része is, amit nem lehet másképp mondani. Aztán kezdte őket érdekelni, hogy ha már így van, még mindig jobb, ha én mondom, mintha egy tanár.

–De hiszen Ön is volt tanár és foglalkozott gyerekekkel!

–Igen, régebben foglalkoztam velük, aztán abahagytam. Egy felvételi előkészítőt csináltam a Török Pál utcában kisgyerekeknek. Minden gyereket felvettek, aki hozzám járt. Azért hagytam abba, mert túlságosan sokat beleadtam ebbe a munkába. Mindegyik gyerek nagyon érdekelt, szerettem is velük foglalkozni, mindegyik más volt. De túlságosan lekötött. Vannak, akik ezt tudják lezserébbül csinálni. De aki nagyon belemerül, annak egy csomó mindentől elveszi az idejét, például a saját munkájától.

–Mit tervez a brüsszeli tartózkodás után?

Természetesen itthon folytatom a munkát. Addig pedig élek a Brüsszel nyújtotta lehetőségekkel. Leginkább azzal, hogy egy központi hely, nagyon közel van Párizs, London vagy Amszterdam. Ha meg akarok nézni egy kiállítást, másfél óra alatt vonaton eljutok oda.

Ez egy igen irigylésre méltó helyzet. Köszönöm a beszélgetést.

SGY

**Sebek, 40x40 cm, olaj, fa
Fénnyel átszöve
Madonna, 70x35 cm, olaj, vászon
Fény, 40x40 cm, olaj, vászon**

Fény és Árnyék

Szakács Imre festőművész kiállítása Dobogókőn

Szakács Imre festőművész, a Szentendrei Régi Művésztelep tagja korábban készült és legújabb műveiből vett válogatással rendezte meg első kiállítását Dobogókőn, a Manréza Spirituális és Konferenciaközpontban. Kiállításának a *Fény és Árnyék* címet adta. A közeli múltban két másik kiállításának is a Fény volt a vezérfonala. A szentendrei Műhely Galériában *Fényre várva* címmel, a soproni Körömdi Galéria idei tárlatán pedig *Fénnyel átszöve* cím alatt állította ki képeit.

Meg lehet-e festeni a Fényt? Nem a Külsőt, a mindennapi világunkat, a körülöttünk lévő tárgyakat látatót és megvilágítót, évszázadok festészetének főszereplőjét, hanem a Belső? Azt, amelyiket a Tisztaság, a Jóság, a Rend, a Békesség, a Szeretet, a Megértés, a Türelem, az Alázat pozitív energiái telítene. Azt a belső, spirituális Fényt, amelynek létezését az ember tudja, mert ott van lélek-sejtjeibe beprogramozva. Számos bizonyosságot kaptunk már a közeli vagy a távoli múltban élt elődeinktől, hogy a belső Fény, élő nyelven elbeszélve vagy írott szöveggént lejegyezve egyaránt megfogalmazható. A zene nyelven ugyancsak kifejezhető, megszólalatható, felidézhető. Miért nem lehetne akkor a színek és formák gazdag eszköztárával is megfogalmazható, vizuálisan is kifejezhető?

Szakács Imre festményein keresztül vágja magának a belső Fény felé vezető saját, személyre szabott útját. A kiállított anyag második kulcsszava tehát az

Út. Konkrét és átvitt értelemben. Spirituális és profán tartalommal.

A kiállított művek harmadik csoportját az elmúlt két év alatt készült egyedi beavatkozású szitanyomatok alkotják. *Rege* cím alatt két témacsoport variánsai kerültek első ízben bemutatásra. Az egyiknek alapmotívuma a madár, Szakács Imre festészetének már jól ismert, emblemikus figurája, a szimbólummá nemesített, értékhorozó-őrző-féltő, a törekvésében is az erőt, a veszélyeztetettségében is a túlélést, a magányosságában is az összetartó erőt példázó, a mindig szeretnivaló, mindig rokonszenvet és együttérzést kiváltó lény.

A másik témacsoport képein a szarvas jelenik meg, hol sejtelenesen rejtőzködve, máskor a szinte égő, világító, diadalmas agancskoszorúval ékeskedve, tünékenyen és valóságosan, mint eleink mondabéli csodaszarvasa. A harmadik témacsoportot, amelynek vezérmotívuma a ló lesz, majd egy közvetkező tárlaton tekinthetjük meg, ez ugyanis még csak a terv szintjén létezik.

Madár, szarvas, ló. A magyar őstörténet, mondvilág, népköltészet, díszítőművészet három meghatározó és sokféle jelentést, tartalmat hordozó szereplői, akiknek alakváltozatain keresztül erkölcsi és etikai normákat, létfontosságú tanításokat és intelmeket tudtak eleink generációról generációra átörökíteni.

A kiállítás november 23-ig tekinthető meg.

Török Katalin

Az Art Universitas pályázat díjazottjai és műveik listája:

Műalkotás a gödöllői Szent István Egyetem új kollégiumi épületének gyalogos hidján: **Komoróczy Tamás, Szabó Zoltán és Németh Zsuzsanna: Energia-hullámzás**

Műtárgy, ill. műtárgyegyüttes a szombathelyi Berzei Dániel Főiskola új könyvtáráruháéhoz: **Németh Hajnal: Fény és kozmikus sugárzás? Sebők Éva: Fényjáték; ill. Másik térben**

Szobor, ill. szoboregyüttes a gyöngyösi Károly Róbert Főiskola új diákolthozához: **Carrot csoport (Bálványos Levente, Fóti Lázár, Varga György): Répaföld, avagy Gulliver Gyöngyösön**

Műtárgy, ill. műtárgyegyüttes a Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Karának új épületéhez: **Gál András: Who's Afraid of Yellow?**

Műtárgy, valamint díszkút a Dunaiújvárosi Főiskola új épületéhez: **Dombormű: Garmada csoport (Nagy György Kálmán, Kovács Gergő, Békési László, Kotormán Róbert): Disznótorony; Díszkút: Ginkgo Design (Pataki Mátyás, Weichinger Miklós): Üvegház**

Műtárgy, ill. műtárgyegyüttes a Budapesti Műszaki Főiskola új épületéhez: **Köves Éva: Dinamikus csendélet**

A 2006-os év Herczeg Klára-díjazottjai:

Szikora Tamás és Tibor Zsolt

STRABAG festészeti Díj 2006

Az idei fődíjas **Kokesch Ádám**, alkotói támogatást **Cseke Szilárd, Király Gábor, Szabó Ábel és Varga György** kapott.

Formatervezési díj

A Magyar Formatervezési Díjat idén 27. alkalommal adták át. A legjobb pályamunkákból kiállítás nyílt az ünnepélyes díjátadónak is helyet adó Iparművészeti Múzeumban, amely egyben a Design7 záróeseménye volt.

Termék kategóriában **Kaintz Regina FÜ-SZER** elnevezésű ékszerkollektója, valamint **Fehér Beatrix CAMOU öltözéke és kiegészítői** voltak a befutók. Előbbi sikerének titka az organikus, fűszálra hajazó forma, utóbbi a szövetre szitanyomással felvitt városi képrészletekkel nyerte el a zsűri tetszését.

Ebben a kategóriában díjazták még a **NUCLINE - CARDIO DESK szívizvgálgó berendezést** is. A négyfős alkotócsoport orvosi műszere a versenytársaktól eltérő módon, kényelmes, ülő helyzetben használható.

A tervekategória favoritja az ötfős női tervezőcsoport **BODZA STÖPP utazó-kollektió** lett: a zsűri a formatervezői humorérzéklet értékelt a szabadidő- ruhákban megjelenő, érdekes helységekből.

Diákmunka kategóriában **Cosovan Tamás WITCH** fantáziánévén egy boszorkányseprűre emlékeztető, praktikusan tárolható háztartási porszívót tervezett (csak remélni tudjuk, hogy az ötletet nem holmi sztereotíp nő-kép ihlette). **Kardulec J. Nóra egy internetező arculatát** almotta meg, ahol a teafilter és az egérmotívum egyesül logóvá.

A hat designdíj mellett további öt különdíjat is kiosztottak.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium különdíját kapta **Madarász Melinda** népi motívumokat modern felfogásban ábrázoló **ruhakollektiójára**. A szaktárcsa **Erdélyi Judit PANTHA REI**, nyugtató hatású, interaktív, animációs filmjét is kitüntette.

A **Gepetto Design Stúdió és Bay Zoltán** a Nemzeti Kutatási és Technológia Hivatal különdíjában részesült. **AIR1 HIGH-END** néven átlátszó hangfalat fejlesztettek ki.

További két diákmunkát, **Gera Noémi papírékszerit** és **Mester Dóra** római inspirációra készült **haute couture kollektóját** a Magyar Formatervezési Tanács díjazta különdíjjal.

Életmű-díj

Schneider Márta kulturális szakállamtitkár a Magyar Festészet Napja alkalmából életmű-díjat adott át október 18-án **Gerzson Pálnak**, a kiváló idős mesterek kiállításának megnyitóján, a Hamilton Aulich Art Galériában.

Erdély Magyar Irodalmáért-díjak

Székelvudvarhelyen adták át a jutalmakat **Gúzs Imrének, Jancsik Pálnak, Sigmund Istvánnak és Szilágyi Juliának**.

Életmű-díjat **Fodor Sándornak**, Hídvéred-díjat **Széles Klárának** ítélte a kuratórium.

Tisztelt Művészek!

A művészeti szféra jelenleg is tartó átalakítása, valamint a közalapítvány tevékenysége iránt megnyitkozó erősödő érdeklődésre reagálva lehetőséget szeretnénk teremteni a művészekkel, művészeti szervezetekkel, intézményekkel történő közvetlen párbeszéd megvalósítására. A MAK vezetői és meghívott szakemberek ún. „előadói irodát” hoztak létre, amelynek keretében szívesen tesznek eleget távolabbi településekre szóló meghívásoknak is.

**Érdeklődni lehet:
1054 Budapest,
Báthori u. 10. T: 06-1/428-5000
E-mail: maktitkarsag@maktar.hu**

Kelet-európai digitális üzenet

A Kapos Art Képző- és Iparművészeti Egyesület 6. alkalommal rendez meg a **Közép-Kelet Európai Képeslap** országos kiállítást – ezúttal digitális formában.

A kiállítás helyszíne a kaposvári Vaszary Képtár. Időpontja: 2007. január 19 – február 24.

A pályázat célja:

a művészi kreativitás óriási szabadságának megismertetése a digitális technológiák alkalmazásával létrehozott képzőművészeti alkotások területén. A Kelet-Európai interaktív művészeti áramlatok bemutatása képek, szövegek, hanganyagok és mozgóképek, valamint multimédiás montázsok segítségével. Célja a kialakult vizuális közvetítési gyakorlatok technikai-gondolati kitágítása földrajzi határok nélkül. Célja továbbá a határműfajok jelentőségének fölfedezése és fölértékelése, ahol is a virtuális és valóságos világ érintkezési pontjai és kérdésségei érzékíve tehetők.

A pályázat mottója:

A Kelet-Európai ember életérzésének, gondolatainak középpontba állítása változó lét-szituációknban.

Az eddig 5 alkalommal megrendezett Közép-Kelet Európai Képeslap nemzetközi érdeklődésre számot tartó rendezvényein a műfaj megőrizte teljes szabadságát, úgy a művek szabadon közeledése, mint az esztétikai felfogás szempontjából. Kéri az alkotókat, hogy a mai kor technológiájának alkalmazásával küldjék el üzeneteiket - digitális formában.

Beküldhető: digitális fotó vagy grafika – 50x70 és 70x100 cm-es formában postán, paszpartu nélkül: valamint mozgóképes fájl CD-n, DVD - n (kisebb méret esetén e-mail-en) 2006. december 1-ig.

Postacím: 7400 Kaposvár, Somssich P. u. 18.

E-mail: kaposart@freemail.hu

A műveket személyesen a Vaszary Képtárban lehet beadni

2006 november 27 – december 1-ig, 9 – 17 óráig.

Érdeklődni lehet a 06-20 9367 316 számon, Vörös Andrásnál.

A teljes pályázati lap a www.kaposart.hu weblapon tekinthető meg.

Pályázat a kaposvári Várgödörben Hany Istókot ábrázoló szobor elkészítésére

A Kaposvári Városcsopót Egyesület Kaposvár Város Önkormányzatának jóváhagyásával és támogatásával önkormányzati területen, a kaposvári Várgödörben Hany Istókot megjelenítő szobrot, vagy szoborkompozíciót kíván létesíteni. Ennek megtervezésére és kivitelezésére nyílt, jelígis pályázatot ír ki. A Várgödör a volt Eszterházy kastély műemlék épülete – jelenleg Polgármesteri Hivatal – előtt található.

A szobor anyaga: az állandóság igényének és a köztéri funkcionak megfelelő időjárásálló és külön gondozást nem igénylő anyag (első-sorban javasolt a bronz vagy kő).

Benyújtandó:

1. a szobor vagy szoborcsoport 1:5 léptékű modellje, az esetleges posztamens rajzterve
2. a megrendelő által megadott helyszínrajz alapján készített, bírálható léptékű vázlat, a szobor környezetbe való illesztéséről és a környezet rendezéséről
3. műleírás (amelynek tartalmaznia kell a felállítandó szobor és posztamens pontos méretét, anyagát, kiviteli technikáját) és részletes költségbecslés

A pályázati kiírás be nem tartó pályamunkák automatikusan kizárják magukat a pályázattól.

A pályázat jelígis. A pályázó nevét, címét és telefonszámát lezárt borítékban kell a pályaműhöz csatolni, a borítékban a modellen és a mellékleteken feltüntetve a jelígit!

**Az első három helyezett pályamű díjazása:
I. díj bruttó 250 000 Ft
II. díj bruttó 200 000 Ft
III. díj bruttó 150 000 Ft**

A pályázat kiírója 2006. június 15-én 14:00-tól a Polgármesteri Hivatal Barna termében konzultációt tart. / Kaposvár, Fő tér 1. (Igény esetén a helyi környezet megtekintésével egybekötve).

A pályázat beadási határideje:

2006. november 27. (hétfő), 13:00

A leadás helye: Polgármesteri Hivatal, Kaposvár, Várostervezési Iroda (26-os számú iroda)

A pályázati zsűri időpontja:

2006. november 29.

A kész mű felavatásának tervezett ideje:

2008. Anna-napi búcsú, július 26.

A szobor állításának maximális keretösszege: bruttó 8 millió forint, amely a szoboralap költségeit is magában foglalja (a környezet rendezését és a „vizmenecét” viszont nem). Egy alkotó több pályaművel is jelentkezhet. A díjak a Képző- és Iparművészeti Lektorátus szakértői bizottságának a szakvéleménye alapján kerülnek kiosztásra.

További felvilágosítás:

Kovácsné Takács Valéria
Kaposvár, Zöldfasor u. 58. Tel.: (20) 360-6393
e-mail: ktv@internet.hu • www.kapovuar.hu

„Hirdetések” fotópályázat 2006. december 15.

A 7apro.hu fotópályázatot hirdet „Hirdetések” címmel. A pályázatra az emberek hirdetésekkel való kapcsolatáról szóló humoros, elgondolkodtató fotókat várunk.

Nevezési feltételek:

A pályázatra egy személy maximum 5 darab, bármilyen technikával készült képpel nevezhet. A beküldött kép mérete maximum 400k, a hosszabbik oldal maximum 1600 pixel lehet. A névezéseket 2006. december 15-ig, a fotópályázat@7apro.hu címre lehet küldeni.

Nyeremények:

Az első három helyezett üdülési lehetőséget nyer a délegyházi tavak partján lévő Tavirózsa kempingben (http://tavirozsakemping.fw.hu):
1. helyezett: 4 személyes, két éjszakai üdülés összkomfortos faházban.
2. helyezett: 4 személyes, egy éjszakai üdülés összkomfortos faházban.
3. helyezett: 4 személyes, egy éjszakai üdülés telepített lakókocsiban.

A nyereményeket 2007. június 1-ig lehet felhasználni, előre egyeztetett időpontban. A nyeremények készpénzre nem válthatóak.

Új magyar avantgárd - Hommage à Ungvári Károly

A Kapos ART Képző- és Iparművészeti Egyesület, a Magyar Festők Társasága és a Kaposvári Vaszary Képtár Az új magyar avantgárd címmel képző- és iparművészeti pályázatot ír ki Ungvári Károly emlékére. A pályázat témája: **Kassák geometrikus absztrakciójától a XXI. századi kortárs művészetig.**

A pályázat célja megemlékezni a magyar progresszív képzőművészek munkásságáról, és bemutatkozási lehetőséget adni a hazai és a határon túli magyar kortárs képző- és iparművészeknek. A kiírók Ungvári Károly szellemiségét tükröző műveket várnak. A pályázaton részt vehet minden magyarországi és határon túli progresszív törekvő képző- és iparművész.

A kiállítás 2007. március 9 - április 14. között kerül megrendezésre Kaposváron, a Vaszary Képtárban.

Terv szerint az országos szakmai zsűri a kiemelkedő résztvevőket művészeti díjjal részesíti.

Pályázati feltételek:

Beküldhető az elmúlt 2 évben készült alkotás, műfajonként 3 darab. Grafikai lapok mérete 50x70; illetve 70x100cm paszpartu nélkül, a festmények mérete a 140x200 cm-t ne haladja meg. Az iparművészeti alkotások súlya max. 50 kg-ra korlátozott. Kérjük, hogy a műveket megfelelő védőcsomagolással lássák el. A műtárgyakon kérjük feltüntetni az alkotó nevét, lakcímét, a mű címét, készítésének évét, technikáját és méretét.

Ungvári Károly művei és a pályázati felhívás megtekinthető a www.kaposart.hu honlapon.

A pályaművek beadásának központi helye és időpontja:

Vaszary Képtár, Kaposvár (7400 Kaposvár, Fő u. 12. Tel.: 82-314 915), 2007. január 22 – 26. 9 – 17 óra

Országos begyűjtő hely:

Kollektív műterem (1097 Budapest, Lónyay u. 35. II. emelet), 2007. január 22-23. 9 – 16 óra.

Érdeklődni lehet a Kapos ART Egyesület 06-20 9839 685 tel. számon

A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány havilapja

Megjelenik: 10 000 példányban

Kiadja: a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Asztalosné Zupcsán Erika ötlete alapján alapította a MAK

Felölés kiadó: dr. Ferenczy-Nagy István, a kuratórium elnöke

Felölés vezető: Asztalosné Zupcsán Erika, igazgató

Főszerkesztő: Nemes Attila nemes.attila@maktar.hu

Társzerkesztő: Kóhalmi Andrea kohalmi.andrea@maktar.hu

A szerkesztőség munkatársai:

Gömöri Beáta, Büki Attila, Györi Márton, Reich Éva, Zieleski Tibor szerkesztoseg@maktar.hu

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Báthori u. 10.

Telefon: 428-5001

Fax: 473-1613

Layout, nyomdai előkészítés

Tiszai Szilárd, Szász Julianna

www.sealart.hu

A MAKtár digitális változata megtalálható:

www.maktar.hu oldalon

Nyomdai előállítás:

Press+Print Kft

Felölés vezető: Tóth Imre, igazgató

www.press-print.hu

e-mail: pressp@press-print.hu

ISSN: 1786-7525

Címlapon:

Soós Nóra: Katharina (részlet)

A kép megtekinthető: acb Galéria október. 20.–november 24.

Hátlapon:

Radák Eszter: Dohányzásra kijelölt hely

